THOMAE

PHILOLOGI

RAVENNA.

Mali Galeci Sanandi, Vini Ligni, & Aquæ: Vnctionis, Ceroti, Suffumigij, Præci-pitati, ac Reliquorum

MODI OMNES.

VENETIIS. M D XXXVIII

DE MORBO EPIDEMICO, THOMAE RAVENNA ILLVSTRISSIMO

ac Excellentiſſimo Comiti Guido Rangono, Franciſci Francorum Regis Chriſtianiſſimi Locumtenenti Generali.

QVemadmodum tua ſingulari ac præſtenti armorum uirtute Excellentiſſime uice Rex (Neq; fruſtra, uelut ſe iactauerat Magnus Pompeus) pulſato terram pede repente duodecim millium peditum ac quingentorum equitum exercitu comparato, per medios hoſtes unoq; breuiſſimo oculi ictu tētata Ianuæ expugnatione, Taurinum liberum reddens, Saluttarum Marchionatum occupans, Pulcherrimis quampluribus uictorijs hoſtibus ceſis ac fugatis reſiſtens, Galliam ab inaudito ac graui obſeſſu liberaſti, Ita ego quoque tuæ excellentiæ Alumnus, uelut tu ipſe, factis tenus uerbis procul, literarū gloria ab infami Morbi nomine Nobilem atq; illuſtrem Gallorum gentem ui omni liberare tentans, nulli conuenientius ac aptius quàm celſitudini tuę Breuem librum iſtum, nam ſicuti iura ac Sanctæ leges, ita Medica Artium præclariſſima ſatius, quæ non uerbis corpora ſanat, longis uerborum ambagibus abſolui cupiens, dicare ualui.

De Mali Gallici ortu, & Nomine. Cap. primum.

MOrbus quidem Gallecus uocatus nouius recentiusq; cęteris morbis præter nomen, nihil, nec id quidem, mihi habere uidetur. Nam eandem naturam unde gignitur, quam cęteri morbi habet. Naturam autem, cauſamq; nouam ac recentem, ut quod ante gallorum aduentum in Italiam maioribus noſtris non innotuerit, & quod anno Chriſti MCCCCXCIIII *men*

ſe octobris belli initio italici, Rapalo Ianuēſium loco, Caroli octa-
ui Regis Francorū maximum exercitum equitum XV. millium ac
peditū LX Vlcera incurabilia, Puſtulæ, Dolores, Tubera Ac ta
bes occupauerint, militi enim cuipiā Diui Lazari Xenodocheū de-
predanti interfectis infirmis, abreptis ac diuenditis lectis & culci-
tris denario ſolum aureo, breuiſſimo temporis ſpatio at perexiguo
potius momento in Palmæ manus medio diuino miraculo natum
eſt Vlcus, toto corpore dein puſtulis cooperto, atq; uniuerſim con
fecto doloribus, ut ab his uulgo Tabelle, à Thuſcis Bulle, à Lōgo
bardis Brogiole, ab Hiſpanis dicerētur Labones. Qua re quippe
cōtagioſa prius nequaquam cognita breui toto Francorū exercitu
diſſeminata, à quibus malus Francicus ſeu Gallicus poſtea nomē
tranſtulit, Ab eis licet, quoniam Italiæ prius inceperit uel palàm ſe
ſe oſtentarit, Italicus, & Neapoli manifeſtus factus fuerit, uel inor
dinato diuerſorum obſoniorum copioſo militum regimine, ac ho-
minum immunditiæ, aut praua potius aeris qualitate, & ſi, Neapo
litanos (inquiant) calce uinum, à quibuſcunq;, nec tantum à Gallis
quāplurimum deſideratum, corrupiſſe: Quo in uenis putrefactus
ſanguis huius egritudinis cauſa extitit, ueluti & Aqua, quæ à nullis
gentium tāto expetitur deſiderio, euo noſtro anni M D XXVI
Petri Nauaræ induſtria retenta, ne urbis molendina farinas confi-
cerent, regurgitante, ac præſente excellentiſſimo Comite Guido
Rangono corrupta, Licet is ingenioſiſſimus ac cauſarū naturaliū
diligentiſſimus indagator, Venetijs domo vitturia valentiorem ac
propriam magis adduxerit cauſam approbātibus Neapolitanis, me
præſente, ac illuſtri comite Ioanne Franciſco Gambareo litteratiſ-
ſimo, uocatis, Permaticam ideſt negociorum trium mēſium ceſ-
ſationem ſingulis quidem ſemper ac perpetuis annis Neapolitano
Regno conſtitutam, ob prauasq; Aeris fieri qualitates, ut eo tem-

pore nullus in quoduis ſorum uocari queat ulla neq; ualentiori in ius quodquã obſtringi cauſa, Præſtãtiſſimus Franciſci chriſtianiſſimi Francorum Regis Locumtenens Dñs de Lotrech cum exercitu ferè octuaginta hominum millia deperiyt, Neapolitanus dicatur Morbus: Quodq; nouos Italiæ aduenisse morbos prioribus ſæculis ignoratos antiqua etas crediderit, Teſtetur ſiquidem à Plinio capi primi. XXVI naturalis hiſtoriæ ante Tiberij Cæſaris. III. Romanorum imperatoris principatum, non modo Italiæ ſed uniuerſæ fermè Europæ Lichenas Mentagrã ue incognitas fuiſſe: atq; elephantiaſim uſq; ad magni Pompei Tempora nunquam Italia cõparuiſſe, dein breui, ſicut ex celſi tertio Ignotus autem penè in Italia frequẽtiſſimus quibuſdam regionibus is morbus quem elephantiaſim græci uocant, ablatam eſſe, uelut Gemurſa priſcis temporibus oblitterato nomine extincta, ſicuti nec Colũ quiſquã magna ciuitatis ambage prior imperatore ipſo ſenſit. Vt mira ſtatim hominum ſuperſtitione, uel ſancto Meuio quidam, ſeu diui Rochi morbo, Aly Scabiei Iob attribuant, quo malo ex Suetonio C. Auguſtũ maculato ſemper pectore & aluo urſæ cæleſtis modo ordine genitiuis quidem notis ac ſtellarum numero, Papulis quoq; affectum Euagrium Monachum ad quem ſunt Hieronymi Epiſtolę, quiq; religioni utilia quãplurima compoſuit, Germania circa annos Chriſti CCCLXXXVIII Laboraſſe creditur per deſerta frigus immoderate ferentem ac cruda manducantem, Vt de conſimili morbo conſilio LV iamdiu Vgo Senenſis diſſeruerit. Verũenim conſtat Morbum hũc neq; propter hæc peregrinum eſſe, nec cæteris nouius ac recentius quicquã habere, Si ex hippocrate omnia priſcis temporibus inuenta ſint, Ac uerę ſiquidem manie, Melancolie, epilepſię, ſanguinis fluxus, ſquinantes, Corrizę, Branchi, tuſſes, Lepræ, Lichenes. Proprium autẽ Aegyptys erat ex Plinio ac ex Lu-

cretij poetæ antiquiſſimi. VI. eſt Elephas morbus qui propter flumina Nili Naſcitur in Aegypto in Media neq; præterijt unquam, Atq; Deutoronomij cap.xxviij. Moſes percutiat te dominus ulcere Aegypti ita ut curari nequeas, & Alibi, ulcere peſſimo in genibus ac ſuris ſanariq; non poſſis à planta pedis uſq; ad uerticem tuum, Ex priſca dein medicina Plurimi quoq; hactenus totam medicinam ſciuiſſe uidentur, Ac ex Principe incidenter.ij.canonis cap. de olibano arabica & fideliori interpretatione ponitur morbus cõpoſitus ex doloribus & puſtulis uerucæ inſtar ac deambulantis formicæ, Ex Pauli quoq; prohemio, non qui ueteribus eorum quæ ad artem ſpectãt prætermiſſum quicquam putem, nõ tam recte quàm abſolute etiam illis ad unguem omnia ellaborata cenſeo, Dein antiquiſſima Gallorum Gens ex Diodoro à Galate Herculis filio originem trahens, Francorum enim meminit Cicero ad Atticum, ante Annibalis aduentum in italiam quinquies alpes traiecit. Primũ celte priſco Tarquinio regnante, Secũdo Cenomani, Poſtea Boij, Demum Camilli tẽpore Senones, Qui in Græciam quoq; apud Biſantium ac delphos Vbi imbre grãdineq; ad unum extincti ſunt, atq; in Aſiam Gallogreci dicti, permearunt. Poſtremo.ij. Pirrhi in italiam aduentus anno, Dein Theodericus primus Rex anno Chriſti. CCCCLXXXIIII. cum octuaginta armatorum millibus. Ac poſt eum Pipinus anno. VCCLI. bis traiectis Alpibus cũ exercitu Aiſtulphum longobardorum Regem Stephano.ij. Pontifici Exarchatum Rauennæ & quicquid ferè in italia ceperat petri clauibus cedere coegit. Poſtea Carolus Magnus contra Deſideriũ Longobardorum Regem ab Hadriano Pontifice adcerſitus, poſt hæc contra Saracenos, Dein Italiam adijt contra Araiſum Beneuentanum Ducem in Romanum Pontificem inſurgentem, Leonem tertium quoq; à Romanis expulſum tertio Italiam ueniens

reſtituit, Pro quibus meritis Imperator primũ cõſalutatus, Quod annis CCC XXX. occidenti ceſſauerat, Qui etiam Hieroſo-lymas ex Iacobo de uoragine recuperauit, Deinde Bernardus Italię Rex; Ac anno VCCCXV. Ludouicus pius, Ludouicus quoq; Secũdus Nicolai primi creationi interfuit ac Mediolani deceſſit, Carolus etiam Secũdus Caluus a Leone quarto, cõtra Saracenos urbis Mænia iam tenentes, & denuo a Ioanne. VIII. Pontifice anno V CCCLXXX. uocatus, Rodulphus dein contra Berengarium, Poſtea Robertus Sanctus, Demum Ludouicus Ludouici filius Hieroſolymas, ſicut eius filius anno. M. CC XXIII. Philippus Auguſtus, Poſtea Ludouicus Sanctus in Syriam peſte paſſim caſtra occupante Carthagini contra Saracenos cum Ioanne filio interijt, Ita quoq; Carolus eius frater anno M. C C L XX. Philippus dein tertius Italię pacis auctor, Carolus VII: miſit Gallorum ſubſidia Pannonijs & Conſtantinopolitano imperatori contra Turchas anno M CCCCXXII. Ludouicus vndecimus Romam quoq; adijt anno M CCCCLXXVI. parum ante Carolum. VIII filium, cuius tempore uelut diſſeruimus Morbus hic innotuit clarius, Ludouicus item. XII. anno M CCCC LXXXXIX. bis Italiam repetit, ac tertio Neapolim, Chriſtia-ſtianiſſimus autem nunc Viuens Franciſcus Primus ter Italiam petijt; Et nihilominus nulla hiſtoria demandatum eſt hoc morbo Gallos a'ijs Gentibus infectos magis, ac numeroſiũs, aliquas infeciſſe gentes, cum horum ad unum infinita fere mortalium millia interierint pluries, Si mundum nunc quippe totum imo & nuper ut aiunt ab hiſpanis uel Luſitanis inuentum, nec recte forſan, ac nouum, in quo, & alibi priori euo ſemper lignum indiæ ſingulariſſimum remedium compertũ, iamdiu ambiat, iſtoq; infectę quãdoq; educãtur aluo & eque complectãtur, Quomodo enim hic reces has

bitus, Nouaq; huius gentis cœlo eodem exhortę, eiſdemue ſyderibus educatæ, ijſmet ſemper morbis obnoxię, ni aliunde contagio affectę, & quę nuper intemperies, Caroli tempore tantum, neq; ullo priori ac poſteriori euo, Morbum hūc nouum produxerit, Cū nulla aſſignari ratio ualeat ac poſſit hāc repente labē noſtram ita infeciſſe ętatē, ut nullā ſuperiorem, aut qua deorū uindicta, Naturales enim cauſę inſpectę millies poſt mūdi initia eedē extitere, Sicut cęteri Morbi priori fuiſſe euo, uelut declarauimus, & antiquorū tēpore extitiſſe demonſtramus. Licet enim ex Galeno methodi medēdi.ij. & primi.ij. ex Principe Morbi plurimis denominentur modis, utpote, uno ab eo cui primum euenere, Plurimi ſunt nihilominus ꝗ ſucceſſiue diuerſis temporibus ſimili modo uaria ſortiti ſunt nomina, dicta eſt quippe Epilepſia ex Alexandro à ſuis accidentibus eo quod omnem ſenſibilitatem captiuam teneat, ab Hippocrate ſacer morbus expiatorum & incantatorum ſentētia, vel ex neotericis, q̄a partem corporis ſacerrimā poſſidet, ubi rationalis habitat anima ut yeranoxa, Caducus quia cadit eger, Peditō quod pueris accidat, Herculeus eo Hercules uir fortiſſimus captus, Apud Romanos Comitialis quo occurrēte diſſoluebātur comitia, Lunaticus Lunæ motum ſequens, uelut leprę ſpeties, ac quamplurimi alij morbi, Cū igitur Caroli tempore contigerit nobiliſſimam Gallorum gentem hac epidemia infici, neq; ſolam, Si ea totus orbis inficiatur palàm, Nec minus horum hoſtes victoria ac iniuria ſuperiores, cū ſic ſemper in aduerſos proclametur exercitus ac à dijs imprecetur. Non mirū eſt, cum ad placitum ſit, ſi nouo hoc nomine, ut appareat hoſtium uindicta, in opprobrium præclariſſimę gentis Morbus is, cū nil nouius ac recentius cæteris haberet morbis Malus Gallicus corrupto uerbo denominaretur, Morbus etenim hic antiquiori uelut cętera mala genitus euo non multum diſtans ab articulorum dolo-

ribus, &

ribus, & ſi ad cutim lacertos, ac neruos, oſſa, & epar, ac ad membra omnia magis pertineat, antiquo minime nomine carens clarius ac expreſſius, quinto de Morbis curandis à Galeno ſic quidē Morbi huius ſignum quodam manifeſtius deſcribente Romæ pranotatus. Cæterum Vlcera quæ in aſperę arteriæ interiore ſunt tunica & potiſſimum quæ ſummæ eius parti, quam laringam uocant, ſunt uicina curationem recipiunt, Et nos non paucos eorum, qui ita ſunt afflicti ſanauimus, ſane curationem eorum hinc maxime inuenimus in grauis huius peſtilentiæ initio, Quæ utinam aliquando ceſſet, iuueni cuidam totum corpus vlceribus ſcatebat. Et paulo inferius, Atq; ille quidem adoleſcens cum ulcus in arteria ex peſtilenti Morbo haberet Sanatus eſt, ac poſt eū ſimiliter Alij, Totū olim orbem occupauit. Primum enimuero ex Iunioribus quibuſdam Hiſpaniam eas præſertim partes ad occidentem ſolem vergentes, Atq; à Gallaicis ſeu Gallecis Hiſpaniæ populis Gallis finitimis de quibus Hiſtorici omnes ac Martialis, Neq; Gallaico linuntur auro, ſumpſiſſe nomen Mali Galleci, Inde propiores Gallias, Alemaniam, Sardiniam, Siciliam, & ipſam non minus Morbis quàm Barbarorum excurſionibus expoſitam Italiam, Dalmatiā quoq;, Græciam, ac totam fermè Europam, Aſiam, & quorundam relatu Syriam atq; Aegyptum ex Plinio Morborum quondam talium Genitorem inuaſit. Et primum ut fit per ignobile vulgus repſit, Dein proceres ſenſim ſollicitare incepit, Adeo nunc uulgatus, vt peſtilens & contagioſus ſuperius à Galeno, Velut epidemiarū tertio ab Hippocrate prius, ſicuti cap. ij. diſſeremus, ac à pluribus poſtea, quia populatim uagans, dicatur Epidemicus, & nulla terrarū, orbis pars ſit illius expers, ſiue igitur, ut aſſerit conſtans Hippocratis & Galeni Veritas Epidemia ſit, uel ſimplex; uel in compoſitione Morbus, Elephantiaſis. ſ. ex aquilano Galeni ſententia ne-

phandę leprę, quæ ſquamatio eſt ſpecies ex conciliatore differentia CLXXVII. uel ad Glauconem ſecundo uniuerſalis cancer, uelut libro quarto a Paulo, & ab Actio, Aut ex quibuſdam Lichene, uel Aſaphati tinea .ſ. apud Arabes ſicca uel humida, aut Pruna ſeu Anthrax, uel Perſicus aut ſacer Ignis, ſeu Saracenica Scabies, Morbusue Indicus e noua tranſlatus india Mundo ac Nouo, uel ſint puſtule aeris calidi ac humidi nimis intemperie ex uaria humorum corruptione genite, aut ſit ex Hutteno deprauati ſanguinis ſuppuratio in tumores uel nodos conſiccata & indurata, uel leprę ſpecies ac ſibi affinis & propinqua, aut ſit epatis mala diſpoſitio qualitate occulta contagioſa cum puſtulis quandoq;, alias cum tuberibus, ulceribus quandoq;, aliquando tantum cum doloribus, uel ex Galeno libro huic proprio colera Nigra, conſonant enim quadrant eademq; ſunt huius morbi conſubſtantialia ad hanc Sinthomata et reliqua, Aut uerius ſit Diabolicus morbus, Manifeſtum tamen eſt nouius, ac præter nomen Hoc, quod etiam antiquius eſſe probauimus, Nihil recentius habuiſſe.

et Gummata und

Mali Epidemici Eſſentia: Cauſa: & Diffinitio. Cap. ij.

NOn ſimplex huius morbi Natura mihi uidetur, ut qui & cutim ac articulos, lacertosq; ſimul & oſſa epar ac reliqua infeſtet mẽbra, Triaq; in ſimul morborũ Genera ut ſimilium ac officialium membrorum, totiusq; corporis ex Galeno de morbo primi contineat, & à principe compoſitus diceretur. Quiq; compoſiti Morbi ſecunda primi exempla adducens Apoſtema & puſtulas protulit, At ne ex Galeno ad Glauconem à fortuna morbum curaremus cauſam eius ignorantes, a Procatarticis exordiemur.

Aut enim hæreditarius morbus eſt, quidnam prohibet ex Hippocrate de ſacro Morbo fœtum eodem modo generari quo & Pa-

rentes laborarunt, Quoniam corporis partes omnes ad geniturã conferunt, Sam de ſanis gignuntur Morboſi de Morboſis. Coitu enim quamplurimum concuſſis ac iuncturis debilitatis ex podagrico ferè ſemper podagricus gignitur primi ſecũda Doctrina prima cap. vij. de Morbis qui ex ſemine hæreditantur, uelut Albaras, Tinea, Podagra, Phtiſis, Lepra, ac ſimilia. Nonne temporibus noſtris Præclariſſima Venetorum ac Populoſiſſima Vrbe. Vbi velut olim Romæ Hydropici Galeni euo, Mille comperirentur huiuſmodi, Plurimos nuper natos ſimilibus Morbi huius Vlceribus, ac Nobiles noſtri Medici conſpexere.

Vel ſyderum fit influxu ſicut opinantur aſtrologi, utpote in Ariete uel Libra Saturno, aut ipſius ac Martis in ſigno Cancri coitu, atq; in ſigno Scorpij Venere retrograda, vel binis Solis eclypſibus in Aquario, aut uerius anni MCCCCLXXXIII die XXIIII Octobris Saturni Solis ac Veneris in Scorpio pudendorum maximo Rege amplexu, Luna bis ibidem, ac Tauri ymagine priuata lumine, Naturæ humanæ amico ſummo combuſto Ioue, id comprobãte coitu Iouis Veneris Martis ac Mercurij in Libra, ut Morbum hunc partuſa dicant Saturninum ac turpem, atq; ſub Saturno reponant.

Seu cibo ac alijs nutrientibus ſicut opinantur Aegyptij, aſſerentes ciborum ſuperfluitate quoſcunq; creari morbos, malum chimũ gignentibus, præparantibus aut prauam intrinſecam alterationem promouentibus.

Aut diuina ira uelut ſentiunt Theologi malorũ a Nobis morum pœnam ac ſupplicium exigente, Quo Satyricus Miſſum ad ſua corpora morbum infeſto credunt à numine ſaxa deorum, Hæc & tella putãt, Velut ob luxuriem Lepra, Ab accidia Podagra, Febris à Superbia quotidiana, & reliqua, quaſi nunquam peius uixe

rint homines, ſi ex Heſiodo omnipotẽs pater antiquorum peruica-tiam conſpiciens Pandoram dolio Malis referto terris immiſerit.

Vel contagio, ſicut fit vt plurimum, atq; à vulgo ſic fore tan-tum coitu, pudendis poroſis ac mollibus quibus facile imprimitur, huiuſcemodi contagio poſtea ad epar trãslato, Al ero ucrũenim cõ tactu ac aliter exoritur uelut veſtiũ, linteaminũ; uel infecto cibo ac potu, infectiue oſculo pluries, Lactis aſſumptione, ſeu fœtore, ac aeris inſpiratione, aut aliqua cum infectis ac loci infecti mora, uel dormitione, quoniam cauſę primæ anteriores mouent.

Seu Aeris intemperie non abſq; ſupradictis quẽadmodum ar-bitrãtur Medici, Anno enim quo hic morbus euo noſtro pullulare uel diligentius annotari cœpit, Magnam aquarum exuberantiã uni uerſa Italia fuiſſe Teſtis eſt Roma, Quæ Malum id primo ſen-ſit, qua tybris ita intumuit ut tota ſit facta Nauigabilis, ex Pompo nio hoc tetraſtico, effecto poſtea ex Leoniceno Hexaſtico.

Tempore Alexandri Sexti Noniſq; Decembris
Intumuit Tybris bis Senos circiter ulnas,
Inſula quæ q; domus facta eſt mediyſq; repente
Circunducta vijs equabat cimba feneſtras,
Deucalioneo vix tantum tempore Tellus
Diluuium paſſa eſt, latuit cum tota ſub vndis.

Bononia autem Rheno: Ferraria, ac Mantua Pado, Veneti a Atheſi inundante, ut eſtiuus aer ad Calidam & humidam tempe-riem à philoſophis ac medicis omnium putredinum matrem dedu-ctus fuerit, Sicut antea belli Gotthorum tempore ex blondo quo peſtilentia ingens prodijt, ut ea Labe Pelagius Papa e uita abierit, Bonifacio quoq; quarto ſublato, innata ſimul tota Italia fame ſa-torum primis radicibus putrefactis, Nec autumno, obtinente om-nia Luto, aliud Semen terrę potuerit mandari. Adeo ſemper inun-

dationis comes eſt fames, ac peſtilentia.

Antecedens cauſa ex Galeno à procatarlica medicorum Introdu- ctorio conſtituta humorum abundantia ac mali ſucci, quorum Sca- turigo quaſi quędam à malæ affecto pullulet iecinore, aut à ſcipſo, aut ab alio, uelut ſtomacho ſibi chilum indebite præparāti, aut Sple ne, uel Renibus, non recte hunc ipſum mundificantibus, uel cere- bro infectorum uerecūdia catarri Salſi nomine ex prorrhetici Ga leni Commentario tertio à capite enim ad uentrem defluere po- teſt humor, ueluti & in fauces, Gutturq;, & pulmonem, Thoracē, & Septum tranſuerſum, ac Lienem, Epar, & quiduis aliud, De lo- cis namq; in homine Hippocrates malaq; preterea quæ muliebria dicuntur de locellis proficiſcuntur, qui malorum omnium his cauſa ſunt, Siquidem quouis de naturali loco moti declinent, morbum co- deferunt, ſiue intro ceſſerint, ſiue foras exeant.

Coniuncta ex prauo intus fiet ſucco ac uitioſis humoribus, ue- lut pituita craſſa ſalſa baurachia ſeu aduſta, uel colera nigra uſta, aut flaua bili, aut infecto corrupto & aſſato ſanguine, nam ex cole- rico ac tenuiſſimo fit ex Principe & Galeno ad Glauconem heri- ſipela cum quo paulus Anthrax ex melancolico feruente ac craſſo atq; malo malarum exiturarum ſpeties deterior ignis perſicus, & demū cum ſit Epidemicus uniuerſis fiet humoribus atq; omnibus inſimul permixtis, ut cum quibuſcunq; etiam morbis cognationem habeat. Quorum acutiore acoreue extra ad corporis ſuperficiem eunte aduritur cutis & exulceratur, crudus uero lentus & craſſus in artus propellitur ſeu figitur hisq; dolorem concitat, Tumoribus reſurgentibus tuberibus innaſcentibus nodi colliguntur, ſinuatur cu- tis, ſupra etiam caput infeſtatur, Et uniuerſa priſtina corporis cō ſtitutio alteratur, Ex Galeno enim de colera nigra natura teneans ſemper ſanguinis mundificationem excernit quod prauum eſt ali-

quando ad uentrem & inteſtina, quandoq; ad eam quæ foris ſuperficiem, Quæ autem foris excernuntur ſubtilia inſenſibili tranſpiratione reſoluũtur, uel ſudore ſenſibilius, Craſſiora calida carbones efficiunt, non calida cancrum, Non tãtum craſſa elephantiaſim ad cuius tumorem præter naturam faciendum acerbiſſimi hi cauſantur dolores & excruciationes unitatem diſſoluẽtes, Ac cap.iiij. Apparent autem & aliter abſq; febre plurimis puſtule ſecundum cutim facte exiccatam & ingreſſatam abundante melancolico humore ipſum expellente foras natura ex cuius eſt genere & elephantiaſis, Verbo quoq; tertię partis.xxij Mali humores de membris Nobilibus & principalibus ad cutim reducuntur unde excoriatur, & Alphi, & Lichene, ac puſtule naſcuntur, Alias, corpus mundificatur ulceroſis ruboribus, puſtulis, Arteticis, quorum omnium cauſa mutatio eſt humorum de membris Nobilibus ad ignobiliora, ita enim in morbis quarto med. meth. facere Natura ſolet cum corpus expurgat omne excrementum, ad cutim trudit atque hanc quidem ulcerat, Ignem quoq; perſicum idem cum pruna ac Milliari formica quandoq; ex Principe ſanguine Craſſo & melancolico gigni, quandoque colera melancoliæ permixta, immo capite de formica Neceſſe eſt illic eſſe ex melancolia & flegmate quæ admiſcentur coleræ uelut ex ſolo flegmate coleræ fieri quandoq; permixto confeſſus eſt Galenus, Pro uarijs itaq; hominũ compoſituris alie quoq; alijs puſtule eueniũt, quibuſdam atra bili, Quibuſdam flaua, Nonnullis pituita Salſa, uariantur q; preterea ſuperfluitatum mixtura ſuo colore dignoſcende, ut inter Epidemias dinumerari habeat, Quibus neq; proprium Hippocrates Epidemiarum tertio conſimilem & hunc fermè de tempeſta annoq; peſtilenti enarrãs Morbũ Tantus doctrina uir impoſuit nomẽ, neq; pro uario ulcerum atq; tumorum genere præterquam conſimilia

deſcripſit. Cum autem de quacũq; re ſumatur diſputatio debeat à definitione ut ait Cicero, proficiſci, Idcirco ſi ex Galeno & Princi pe raro ſimplices humores gignant puſtulas. Ex præmiſſis Hic Morbus Epidemicus eſt uaria humorum affecti iecinoris corru ptione.

Morbi Epidemici Signa. Cap. iij.

HAbet quippe Morbus hic ſi ex Galeno morbi tertio ac cidens ſequatur Morbum ſicut umbra corpus ſigna Quinq; ipſum ſemper ſed non inſimul. Quã breui enim ſubiectum interiret & deſtrueretur, præterquam rarius concomi tantia ac ſubſtantialia.

Dolores. ſ. vehementiſſimi ac atrociſſimi ſoli uel capitis, fron tis, nec modo iuncturarum, Sed artus extra quoque omnes, aut alio rum ulla abſq; differentia membrorum. Qui et ſi modo intendan tur à Solis occaſu ad noctis medium humido noctis aucto tempo re ac à die calore reſoluto, Nigra quoq; colera ab hora diei nona ex Galeno de Dinamidijs uſq; in noctis tertiam, a qua uſque in nonam flegmate Imperante, Huius ac binis Epidemiæ cauſis, ſan guine enim à nona noctis in tertiam Diei, & ab hac ad nonam co lera, omni augendi ratione, Magnum inſuper cruciatum inferen tes, & modo minuantur, cum periodici ſint, non tamen ut poda gra & Artetica, ueras intermiſſiones & longas habent.

Tubera quoq; Nodi Glandulæ ſeu inſtar oſſium ſchiroſes, ut ſæpe numero uiderim his exeuntibus Dolores minui, retrocedenti bus autem augeri, tanta eſt inter ipſos morbos affinitas & conne xio ex celſo, ut ſupra totum corpus inficitur, ac oſſa quoque cor poris cruciari dicantur.

Puſtule item Sole. Quarto ulcera tantum, utraque mali moris, Sæua, Lepræ inſtar, fœda pro humoris prędominio. Sanguinea enĩ Rubea, Magna, Tumida ſunt & elleuata, ac humida, Colerica ci

rina cum pruritu & ſiccitate abſque tumore deambulantia, Me-
lancolica liuida oſtracoſa abſque ſanie praua, quandoq; rariora, &
cũ meatuum anguſtia humoris tenacitate Nulla, Flegmatica alba
ſine pruritu expanſa, Latiora & Mollia Baurachio quandoq; cum
humore corrodentia, Primumq; virorum ac fœminarum pudenda
ſedem, & obſcœnas partes tum naturali humiditate ex Galeno me
tho. med. quinto, tum quia excrementorum canales ſuapte natura
occaſione qualibet Leuiue cauſa putreſcere aptas, comprehendere,
vt nonnulli putent contagium Id nõ alio modo fieri quàm coitu poſ
ſe, licet quàm pluribus alijs modis fieri diſſeruimus, Multos nanq;
pueros, ac puellas nuper fœtas & infantes uidimus hoc torqueri ma
lo innatis in Oris angulis puſtulis, Dein fronte tota, uel prius quan
doque Naribus Pectine, ac præcipua facie, vniuerſo capite ſer-
punt vel gutture, Aut pectore quo Aſthma, uel Inteſtinis unde uen
tris fluxus, mox corpore toto occupato. Ex Galeno crim. xxiij. ter-
tij. Non modo in pudendis, Sed in qualibet alia corporis parte pu-
tredines facit nimia aeris caliditas & humiditas, uelut Epidemiarũ
ſecũdo, & tertio ex Hippocrate, toto anno auſtrali humido ac mol
li facto anni intemperatura ſuperfluitatum Heriſipelata oris vlce
ra, Gutturis paſſiones, Pudendorum puſtulas, ac exulcerationes,
carbunculos, oculorum inflammationes, intus & extra Tubercula
multorum intuitus corrumpentia huic morbo ſimilia. Nunc oſtra
coſa, Nunc cruda, Nunc virulenta, Nunc Arida, Nũc fœda, Qui
buſdam etiam Morbi diuturnitate fixuræ ſerpiginoſe ac Manuũ
volis atq; pedum plantis ſquammę Albæ, & quandoq; alijs corpo-
ris partibus dure apparent abſq; humiditate, Nonnullis exulcera-
tur veſica, Ideo ſummopere cauendum à Mulieribus alba habenti
bus profluuia; Natura quãdoq; uel arte Materiæ huius morbi re-
ſiduum ad partes illas expellente, atq; ad neruos Paraliſis excitur

aut

aut ſpaſmus.

Nonnullis quinto porrorum obſtructione Macies *&* Pallor *Quidam nullo reliquorum ſignorũ præſente totum fermè corpus occupat.*

Pronoſticon. Cap. iiij.

M*Orbus longus & difficilis malignitate occulta, à quo paucos diutius affectos, Nam circa principia ex hipp. omnia imbeciliora, hucuſq; neq; perfecte curatos nos ui,* Fœdus, Peſtilens, Horribilis, *Sęuus, pluſquam lætifer at nullo tormentorum leuior, ut ex* Galeno *de lapidis cura, quamplurimi mori magis uellent quàm hunc uel pauco tempore perpeti, Et quo plurimi effecti fuere leproſi,* Rebellis *medicamentis inobediens,* Recidiuus *cita uel tarda, Si uero ad ultimam epatis deuenerint malignitatem, efficientur* Hydropici, *Materia autem pectus ledente* Aſthmatici. *Quidam* Ethici, *& phtiſici quidam: Verum quoniam* Epatis *emunctoria inguina ſunt quibus expelluntur ſuperflua malam in ipſo imprimẽtia qualitatem.* Ideo Horum Apoſtemata *ſuppurata, ut quàm male agant ex* Principe Medẽtes *qui repercutiẽtibus ea* Galleci *ſuſpitione extinguere querent,* Hac *epidemia ſaltem in principio candidius liberant.*

Sanandi Modi, Aut Cura. Cap. v.

S*I ex* Celſo *ſeruetur valetudo* Dieta, Pharmaco, *vnctione,* Frictione, Balneis, *exercitatione, vectatione, & clara lectione,* Huius *morbi cura erit* Sextuplex, Euacuatio, Aqua Aut Vinum ligni, Vnctio, Cerotum, Suffumigium, Præcipitatum, *&* Vnaqueq; *triplici ex* Galeno *inſtrumento.*

Dieta Primum inſtrumentum.

Sub qua non modo cibus & potus uerum non naturales ſex res omnes comprehẽduntur, Propterea dicebat Dietam *quam uiuendi* Regulam *dicimus eſſe medicinam, aut* Medicę Artis *partẽ.*

C

Pocula, Vinum licet Corporis compagines ſoluat, Neruos affi ciat, eiusq; uehemens ſit in artus penetrandi uirtus, à quo & ſi omnino abſtinendum eſſe exiſtiment nonnulli. Nihilominus ex Galeno de ſequela potentiarum animæ auctore Theogio, Si mode rate bibatur digeſtioni diſtributū Sanguificatur, & nutritioni multum confert, & cum hoc animam noſtram manſuefactiorem & audatiorem efficit, Idcirco, uiſu & uirtute Aquoſum, Subrubeum uel Album dilutum quidem ac moderate ſumptum Iuuabit aqua bora gine aut Bugloſſa ac ſimplici decocta.

Somnus Naturæ conueniens ac conſuetudini, ex Galeno enim ad glauconem conſuetudo eſt ſecunda natura, Nec meridia nus, cum Reumatiſmos ex Principe, & Egritudines frigidas gignat, niſi ob dolores aut aliud nocte non dormierit, uel debili uirtute, aut ſudoris reuocandi gratia, nec mane prolixus ni mis, Vigilie eligibiliores, cum Morbus hic inanitione ac exte nuatione indigeat.

Exercitia ac corporei motus quanti quidem ad ſanitatem bo ni ſint ex Galeno à philoſophorum ac optimis medicorum ſuffi cienter dictum eſt commenſurata quidem, immenſuritatē enim ego ubiq; uitupero, Nā ſi quid menſura caret hoc non eſt bonū.

Animi Motio tantū poteſt ex Galeno de parua Sphera, ut multi prę ſola letitia morbos euaſerint, merore etiā plurimi egro tauerint, neq; ulla eſt tā uehemens corporis paſſio quæ animę affe ctiones uincat, non igitur paruipēdere oportet huius motiones, im mo longe magis q̄ corporis motus obſeruande.

Repletio uitanda omnis, ex Galeno de flobotomia, Intēperatos uini potatores & Guloſos nullo Iuuabis magiſterio pharmacās uel flobothomans, Acceruant enim cito humorum multitudinem in temperate dietati.

Aer Ellementum noſtrorum corporum & Spirituum ex Principe ſecunda primi, de quo medicus Solertiã maximam habere debet continentis.xij.& .ij.terapentice ad calidum abſq; ſuperfluo & corruptibili humido declinet, á frigore cauentes ex Hippocrate, calidum quidem utile & amicum, frigidum uero contrarium & occidens, temperato itaq; utantur ſemper. quo inſtrumento continuo anima fruitur.

Cibaria cum groſſa quędam, ſubtilia, ac media ſint, Hæc quidem & Euchima eligenda. Bonum, purum, facilem, & temperatum gignentia Succum, Aduſtioni ac humorum Malitiei & putredini reſiſtentia, atq; egro Gratiora ex Hippocrate, parum deterior cibus & potus delectabilior, uelut ex minuto tritico panis recens bene fermentatus mediocriter coctus & parum uel non ſaltus, carnes Vituline, Hedine, Caſtrati, Lepores Iuuẽcule, Capreoli, Galline, Cappones, Parui pulli, Perdices, Turtures, Faſiani, Turdi, Prati Colis ac Nemorum Aues Aſſe uel elixe cum prunis & Acreſte, Oua Sorbilia uel iure diſſoluta: Aquarũ dulcium piſces, Lutius, Truta, Carpio, Sarde, Marinarum, Auratæ, Scombri, Barbo, Anguiſigule, Sardones, Sardene, Arbores, Menule aſſati, Fercula cum Amigdalis far, Herbe, Meliſſa, Spinachia, Borago, Bugloſſa, Bleta, Petroſellium, Endiuia, Lupullus, Cicorea, Cappares inſaliti, Menta, Aromata, Cinamomũ, Nuclei, Amigdale, Pinee, Phiſtici, Auellane recẽtes, ſemina, Coriandrum, Anıſum, Fructus, Mirabulani omnes, præcipue Kebuli, Vua matura appenſa, pruna Damaſcena, Ceraſa muza, Poma aurea, Granata, Paſſule, obſeruato tamen ſemper, Hippocratis ſecundi, uerbo decimo. Non pura corpora quantũcunq; nutries magis lędes. Ideo ex Galeno meth.med.quarto corpore Medicamento quod ſemper purgat uacuato, mox ſalubri uictu reficies.

Coitu omni ui Abſtinere nil utilius, Ne noua quedam mem-brorum debilitas inſurgeret, & ſi ſani cum infecto coierint obſcœnas ante ac poſtea partes, ut uirile membrum ac uuluam uino calido ſimplici aut aceto prestatius colluant, Hac uel lotione. Recipe Roſarum rubearum, Saluiæ, Mirtbillorum, Abſintbij añ. p. i. bul-liant vino uel aceto addita potentioribus aqua, a magna quippe coitus mora cauentes.

Chirurgia ſecundum Inſtrumentum.

In Magnis nãq; egritudinibus ſiue præſentibus Incboantibus uel expectatis ſemper flobotomia expetenda, Maximum enim fit iuuamentum boc auxilio laborantibus ſi quis eo congrue uſus fuerit de Flobotomia Galenus: Principaliſſima enim & maxima euacuatio eſt ſi bumores equaliter aucti fuerint aut ſanguis ſolus de conſtitutione Artis Medicæ, Qui q; in boc Morbo ſecũdo ad glauconem illam ipſam commendat ſi ſuperabundet tamẽ ſanguis, multis enim alias nocuit, Ideo facta unica euacuatione à dextri lateris baſilica uel communi ſanguis eijciatur: Præterea minera buius Morbi cum ſit Epar & uene, Igitur ad uenarum apertionem barum ac eius eductio fiat, Cogimur, bis conditionibus ætate Iuuentutis ex Galeno de præſagio experientia confirmato in ætatibus ſupra quartumdecimum annum detractio facienda ſicut intra annos ſexaginta, niſi ſi qua modo afflagitans nos ingens vrgens vrges at neceſſitas, complexione calida cum uenarum amplitudine, ægritudine timoroſa, ſanguinis malitia cum virtutis robore, non tamẽ uſq; ad ſincopim, ſi Galenus qui tam audaci remedio adſtipulatur non niſi in tribus diſpoſitionibus uſq; ad animi defectum ſanguinem detrabat, in magnis. ſ. flegmonibus, Ardentiſſimis febribus, aut doloribus vebemẽtiſſimis, quarum nulla adeſt in eo de quo diſſerimus morbo.

Ventoſe partes cutaneas mundificantes ſubtiliorem magis ex trahentes ſanguinem ac debilitantes minus infectionibus cutaneis conuenientiores flobotomiæ uicariæ nihilominus ſemper conciſæ. Sicut

Sanguiſugarum ſuper emorroidas uel alia loca poſitio uentoſis applicari quoq; profundior, opportunę pro neceſſitate cutaneis leſionibus ſępiſſime poterunt.

Medicina tertium Inſtrumentum.

Primus Sanandi Modus, Euacuatio. Cap. vi.

CVm ex Hippocrate de ſacro morbo Nihil ſit quod tempore medicamentiſq; non tollatur, Medicabile non minus erit Malus Epidemicus quàm cætera mala, tametſi ualidior quàm medicamenta quæ porriguntur: Nihilq; Ambiguum quod medicina non tollat, plurima tamen medicinam non habent quoniam cauſæ quibus gignuntur Latent, Nam quod morbū nutrit, quod efficit, quod tollit quæ medicus noſcat oportet. Siq; boſtium ferocitas ſæpe melius cunctando quàm pugnando uincatur tutius eſſe duxi huiuſmodi Morbos protrahere lenire leuibusq; medicamentis tractare quàm curare exquiſitiſſime, quoniā Morbus hic perpaucos interimit. Ideo nunquam eos probauerim qui hunc uehementibus primo curauerint, uelut atramento, calcanto, Aqua forti, Arſenico, chalcitide, flore eris, Argento uiuo, ac ſimilibus, Nam tum ratione tum experimento de Morbis curandis ex Galeno contra Theſſalum, ſtatutum eſt, totum prius corpus à ſuperuacuis liberetur, tum calidum aliquod acre ac uſtiuum Medicamentum promouere audendum. Cum quoſdam uiderim hoc modo curatos uel periſſe, aut multò grauius ac diutius à morbo infeſtatos, Eſt enim prauæ naturæ morbus, quem aut nō tangere aut lenibus quàm ualētioribus tractare medicamentis ſatius ſit.

Nam curando deteriora quædam fieri, quæ Melius *non tetigiſſe fuerat, ex* Curatis *enim cancris uelocius interire homines uoluit* Hippocrates.

Sique digeſta medicari & mouere non cruda oportet, Con-*coquatur prius, & expulſioni paretur, ac materia illa viroſa digeratur cum decocto in quo ebullierit pro humoris peccantis exceſſu,* Fumusterræ, *Capillus Veneris,* Betonica, Bugloſſa, Borago, *Iua,* Sticados, Calendula *ipſarum flores, hordeum mundum,* Paſſulæ, Lupullus, *quoruncunq; Membrorum ac* Morbo-*rum propria* Aqua *cõmuni, aut harum Stillationibus præſtantius, Solis quidem non tanti roboris ac ualoris ignis feruore dilapſi,* Addito Syrupo *de Capillis Veneris, de fumoterræ, de* Epithimo, *de ſticados Capitis dolore uel* Iuncturarum *materia craſſa, aut melle roſato collato,* Materia *autem ſubtili, Syrupo de* Endiuia, *de* Lupullis, Zeneliabin *Zucarini, aut cum decoctione* Epithimi Meſue, *uel Sene aqua lactis decocto, aut rectius.*

Hac noſtra decoctione & proprijs Syrupis, pro humorũ elatione prudentius alteranda, neq; quia ſolutiua quorundã Iuniorũ *ſententia, ſi valentiſſimo ac eradicabili parũ medicemur morbo ulla ratione uitanda,* Præterea Minoratiui, *quo etiam in principio uti potuiſſemus ueluti* Caſſia, Manna, *ellectuario lenitiuo,* Diaſene *Syrupo roſato ſolutiuo, ac ſimilibus, uirtutem exercente neq; deſiſtente ab optima concoctione qua & quandoq; ſola innumerabiles fere perfectius ſanauimus,* Recipe *foliculorum ſene. m. i.* Polipodij, Thimi, Epithimi, *Capillorum* Ven. *ãn. m. ſ. corticũ mirabulanorum* Indorum, Kebulorum, Citrinorum, *Salis gemmæ,* Ellebori, *nigri ãn. ʒ. i. Florum camomillæ,* Melliloti, Bugloſſæ, *boraginis ãn. ʒ. ſ.* Paſſularum. *p. i. liquiritiæ* Raſæ. ʒ. iiij. Prunorum, Sebeſten *ãn. nume. xi.* Tamarindorum *unc. ſ.* Cinnamo-

mi, Zinziberis añ. ℈. ſ. bulliant infuſa uel ſolum contuſa in aquis fumiterræ, Capillorum Venlactis, ac ſimilibus unica ebulitione, Recipe Decoctionis præfatæ fortius expreſſæ. ℥. iij. Syrupi, de Epithimo, de fumoterræ, de Lupullis añ. ℥. ſ. miſce decocto addendo quandoq; agaricum ſimplicem, uel Turbith, aut colloquintidam, Enduiam, Gallitricum, Politricum. Poma acria confracta, Vinum Granatorum, & ſuperiorum Succos, ac alia, cum ſuis correctiuis ad proprios decoquendos ac abſumendos Succos, Vel Hoc ſolo Syrupo pro delicatioribus expertiſſimo, ac pharmaca abhorrentibus. Recipe Radicum Acori, Sticados, Camepiteos, Camedreos, Paſſularū, Sebeſten, añ. ℥. ſ. Florum camomille, Boraginis, Bugloſſæ, Radicum utriuſq; añ. m. i. Epithimi, Polipodij: Ellebori nigri añ. ʒ vi. Bulliant Aqua communi, uel proprijs, additis ac diminutis cōuenientibus ſimplicibus ad tertiæ partis conſumptionem. Et cum zucari. ℔. i. ſ. fiat. Doſis eſt. ℥. ij. diebus. xv. aurora potate.

Euacuentur. Dein humores ſimul & ſanguis prout unuſquiſque inualuerit magis, Ne mali Sutoris more eodem calceo pedes omnes Induere laboraremus, Nam plenis venis multus eijciatur ſanguis & purificetur, caſſia, Manna, ac Tamarindis, Flauam bilem redundantem conuenienti ducito pharmaco, Atram ſimiliter, Salſam quoque pituitam, ac quaſcunque alias corporis ſuperfluitates proprijs medicamentis expurgato ſuperioribus quidem, ac mirabulanis, Emblicis, Reubarbaro, Terbentina auellanæ magnitudine mane deglutita ſanguinis uitia emendante uentrem emolliente ac iuuante ſtomachum neruis medenti atque artus uniuerſos confirmanti, fortioribus uero ſucco ellacterij probatiſſimo, quo Solo qui pocula abhorrent quamplurimi perfecte ſaluti reſtituti ſunt, Compoſitis,

di ſpruno utroq;,ac de ſebeſten Electuario,Indo*, roſato* Mes. *de ſucco roſarum neruorum doloribus ac iuncturarum præſentaneo peſtiferi morbi remedio, confectione hamech ualidiſſimi roboris, pillulis de fumoterræ, de* Lazuli *ac* Armeno *lapide, aggrega-tiuis de hermodactilis utriſq;,aureis,indis, fetidis iuncturis muſcu lis ac neruis conferentibus, puluere quodam magiſtrali uulgo*

Hermodactilata *ꝑ pauperibus hoc cõfecta modo,*Recipe Tur*bith gummoſi,hermodactilorum alborum,añ.ʒ.ij.* Diagridij. ℈.v. *zinziberis.* ℈.ij.*maſticis.* ℈.i. Zucari *fini.ʒ.iiij. miſce,* Doſis *eſt uſq; ad .ʒ.ij.Fiunt quoq; forma ſolida ſic* Rotule *uel*

Morſelli *maximo ſecreto habiti,* Recipe Diadragãti,Succi Cito*niorum añ. unc.ij.*Mucilaginis *ſeminis carthami,* Hermodactilo*rum, zinziberis,* Bdelij.*añ,vnc.ſ.* Diagridij.*ʒ.iij.*Manne Maſti*cinæ,ſucci roſarum puri,* Turbith *gummoſi añ.unc.i.* Zuccari *fini.unc.xvi. capiat manę uel ſero ac pro morbi diuerſitate, & ſi ueſperi ſemper doloris aduentu ſumenda putet pharmaca* Noctericus *quidam exiſtimans hos ſemper ſerò tantum exordiri, ualen-tius enim ac moleſte minus materia pharmaco educitur quando à natura mouetur:*Habent *nihilominus capite tertio, quicunq; ſua tempora ſucci,*Luna *exiſtente in membri dolentis ſigno,* Doſis *eſt unc.ſ.uſque ad.ʒ.vij.*Cum *autem morbus cronicus ſit nequaquam ſeruans materiam ad unicam creticam ſeu eradicatiuam expulſio-nem,*Idcirco *paulatim digeſta euacuetur,alternatim cõcoctiua & euacuantia porrigentes pharmaca.*

V*omitus facta aliquali digeſtione cũ diuertat ac euacuet,* Do-*loribus,ulceribus ac puſtulis,ratione antecedẽtis quam materiæ cõ iunctæ conueniet.*

P*oſt euacuationem demum ualet tyriaca,*Mitridatum,R*oſa, huius zucarum,ac ſuperiorum omniũ condita, uelut* Mirabulani

Indi,

Indi, Emblici, Kebuli, Bugloſſa, ac cætera, reliquaq; omnia, quæ in epidemicis conferre dicuntur.

Secundus Sanandi Modus.

Aqua Ligni, An autem à Priſcis cognitum quæritur. Cap. vij.

QVanquam Magna Gloria Hiſpanis danda, qui tempore Ferdinandi Aragoniæ Hiſpaniarum Regis ac Yſabellæ ad Inſulas Oceani, ac Indiæ Noui mundi (uelut ferunt) Occidentales Lucatan, Diui Ioannis, Sanctæ Crucis, ac Hiſpaniolam Seu Offiram poſt cancri tropicum Boreales ad cuius Beatam vrbem, & Auream, Ac Yſabellam, atq; Sancti Dominici Mollem. Poſtea ad Caſtiliam nouam citra equinoctialem vulgo Peru Auſtrales Antipodas ac Andropophagos, Ex Plinio, nec noſtrum, Sed alterum tantum uidētes polum, adnauigātes, vbi morbus Galleco fere conſimilis, licet eius nominis, aiant, Morbi nullam unquam accolas memoriam habuiſſe, ſemper aderat. His enim fermè accidit epidemicus Morbus ſicut noſtris uariole, atq; hoc ſolo medicamento, ueluti nos aqua lentis à feminis, conualeſcūt omnes, Exiſtimantes itaq; Indi Hiſpanorum quoſdam forte vlceribus, puſtulis, ac reliquis infectos conſimili torqueri morbo, eis manifeſtarunt Arborem cuius ederent fructus, qui uentre ſoluti ſanabantur, aut Lignum, fructuum inopia uulgo ab inſularibus Guaycan, à Gallecis forſan tranſmutatis literis, quod aqua decoquerent, quam biberent, & ea lauarentur, vnde breui temporis ſpatio ſanati ferdinando retulerunt & Yſabellæ, qui experimento pluribus cōprobato, Imperāt nullum nauigium abſq; ligni huius impoſita quātitate à præfatis inſulis reuerti, Quo ac eius Aquæ vſu quibuſcunque Hiſpaniæ partibus ac Xenodocheis diſtributo, anno. MDVIII Innumerabiles conualuerunt, Itali poſtea anno. M D XV I I. Hac

ipſa uti cepere vnicum contra Morbum hunc ac plures egritudi-nes præſentaneum remedium, Nihilominus cenſeo ex Hippocrate de priſca medicina, Priſcos eadem Cibaria, Pocula, Pharmacaq; habuiſſe quibus nunc utimur: Nam ex Dioſcoride capite. cxxxi. de Hebeno Ethiopica, Altera eſt Indica internatis Segmentis candi-dantibus & modice fuluis, Item frequentibus maculis uario co-lore caliginem oculorum abſterget Ad ueteres deſtillationes, pu-ſtulas mirumimmodum pollet, Antiqua autem translatione ulceri bus oculorum utilitatem faciens, virtus eſt ei etiam purgatoria, & ideo caligines oculorum & reumatiſmum detergit ac prohibet ex tritatura & limatura eius in vino uel aqua per diem & noctem in-fuſa, faciunt collyria comburitur in cacabo quamdiu cinis fiat qui puluis facit ad ſiccitatem oculorum. Galenus quoq; ſexto de Sim-plicium facultatibus capite. cxviij. Ebanus lignum eſt ex rebus quæ fricantur cum aliquo & ſicut lapis per confricationem diſſoluitur, eius virtus calefactiua, ſubtilis, mundificatiua, ut certificentur mul ti mundificare materias defluentes ad illos, & ad Botbor, quæ fi-unt in oculis admodum veſicarum, Idem ad paternianum Ebanum genus ligni quodā in Ethiopia, Aliud in India, quod aliqua in ſe abij cientia habet ſubruffa uires autem habet ad guſtum acres & ali-quatenus ſtipticas, unde Scobes illius in collyrys miſcētur & ad uul nera Politema. Ex Serapione etiam libro agg. capite Ebus autho-re Dioſcoride eius ſunt due ſpeties. ſ. absi & Inda, Absi eſt lignū nigrum, & Reliqua, In Indo non ſunt lineationes Albe, & eſt colo ris Subruffi, & omnes eius ſpeties cum franguntur ſunt dure in fra ctura: Quo Georgicorum ſecundo Vergilius, Sola India nigrum fert Ebenum, Auicenna item cap. ccxxx. de Ebano ij. Canone, In Ebani ſapore eſt mordicatio & ſuper carbones odoratur, odor bo-nus acutus calidus & ſiccus in. ij. & exiſtimant quidam quod ipſa

cum cal iditate extinguit ſanguinis caliditatē, fricatur in aqua ſicut plures lapidum, & eſt ſubtiliatiua, & abſterſiua abſtergit pannum oculi, & albuginem, ex ipſius fricatione fiunt collyria & alcophol, & eius ſerratura aduſta quæ abluta confert ulceribus antiquis, obthalmiæ, & Scabiei oculi, frangit lapidem in renibus, & uentris inflationem reſoluit. An autem Karon ſit ex Principe Hoc lignum Indum fracturis tortionibus ac dislocationibus conferens. Aut Heſtedeen Lignum Indum notum Podagræ iuuamentum forte, Si omne Lignum ex philoſopho metheorum quarto capi. quadrageſimoſecundo Aqua natet nec Sideat prẹter ebanum, & ex nouo tantum mundo, neq; ex taprobana inſula et reliqua transferatur India, Cū ex Prouintijs tam Diuerſis diſtantibus ac oppoſitis, atq; etiam ex Callicut annis ſingulis naues innumere ligno Indiæ plenius onerate recedant, iam palàm manifeſtum eſt.

De Ligno Indiæ. Cap. vij.

Lignum Indiæ igitur, uel Sanctum, aut Beatum, Verius à Ieſu Benedictum, cuius beneficio Deo tantum debemus quāto huius benignitas Latior, ac Epidemici Morbi pœna triſtior, Salutiferum, & aureum, omnium Medicinarum Melior, ſublimior, ac ſupra reliquas fiduciæ iuuamentorum abſq; nocumento & quocunq; exceſſu ledente, Quod omni ẹtati, pueris, Prægnantibus, ac ſenioribus exhibere præſumimus, Arbor Taprobana Inſula, & uniuerſa fermè India Oceani tamen Inſulis occidentalibus propior Lucatan ac Hiſpaniola; folijs expoliata nunquam ad inſtar ac fraxini proceritatem, humani corporis quantitate groſſior, folia arbuti, ideſt, Arboris habens rotundiora ac latiora uenis plantagini ſimilia, ad caſtanearum formam colore

aureo fructum Solutiuum fetat.

Eligitur Beatum Beatam penes vrbem vel ex Lucatan tranſ-
lantū ubi auri minere multe propiores, ac Montes Salutiferi, qui-
bus uim & optimam ſuſcipit proprietatem, uel alibi, recentius an-
tiquiore ac ab ortu uetere, temporeq́; exaccato nimis ne aquæ ſuper
natet, nouum, uel uiride abſq; tarmarum alteratione ac vermium
corruptione, Groſſum, Calida ſi locis naſcatur humidioribus &
Palludoſis, Siccioribus vero ſubtile Collibus ac Mōtibus frigida di
craſia, Nodoſum, Gumoſum maxime pingue, ac pōdere ualidum,
eius enim Senecta leuitas & macredo eſt, odore bonum cortice ci-
neritio herenti multum ac contiguo, nigerrimo latiore Meditulſ-
lio, reliquo aureo uel citrino, Dominicum poſt illud Caſtrum Bea
tæ vbi proximum, vltimum Yſabellæ mulierum reuerentia, ut eſt
feminarum imbecillitas.

Laudant uerificatores perfectū Lignum proprietatibus qnq;.

Colore Aureo omnibus ſuis partibus neq; una quàm altera
magis preter medullam latius nigram, ac corticem cineritium, cō-
pleto citrino vel buxeo. Quodq́; ab aqua poſt ebulitionem abſtra-
ctum, ne q; ueluti aliorum lignorum ſpeties uiride effectum pro-
prium retineat colorem.

Cortice haud ita denſo, Sed Immodice duro non adeo in mor-
bis uirtute præſtanti, vt quamplurimum errent Emperici Qui
Vinum ex cortice unc.iiij. Aquæ decocto præbulitis, tantun-
dem Vini Poſtea albi ac Ligni Permixto confecerint.

Odore non inſuaui, reſinaceum quid reſpirans cū inflamatur
tam aqua elixatum q̄ igni ſuperpoſitum, Suauius nouius re ciſſum.

Sapore neq; ingrato, quibuſdam potius iucundo, aliquantiſper
neq; manifeſte amaro multum.

Pondere Grauiſſimum ut eius portio licet minima grauitate

ac ſoliditate nec aqua fluitet, uerum continuo fundum petat ac ſubmergatur.

Subſtantia denſum, ut minime hiet, neq; rimas trahat, Duritie Robur omne ſuperans, ut uix Secabile, pingue, & id melius ac humidius.

Complexio, & proprietas ex Principe qui ſolus hoc graduauit calidū & ſiccū in ſecūdo, Ac ex Galeno de Simplicium facultatibus cum ſemper corpori occurrens calefaciat, uel lignum per ſe ore retentum, uel decoctum bibitum, aut ex eo membrum Lotum, Sapore hoc comprobante amaro, ut ſubſtantia, id ſibi dante, ſit calida compoſitum, ipſum efficiente calefactiuum, exiccatiuum, conſumptiuum, à putrefactione præſeruatiuum, ſubtiliatiuum, aperitiuum opilationum, rarefactiuum, Maturatiuum, Digeſtiuum, Abſterſiuum, reſolutiuum, uentoſitatum carminatiuum, Sudoris prouocatiuum, Diureticum, Mundificatiuum, Solutiuum naturę.

Pulueris eius. ℥, iiij. potatis, Terrea autem ſtiptica ſubſtantia membrorum confortatiuum, laxarum partium aggregatiuum, uentris quoq; reſtrictiuum Sudore ſaltim emiſſo ac urina multa, uel cum ſtipticis Sumptum, ſeu

Torrefactum, ut ſic quibuſcunq; competat fluxibus, Ab humiditate parte aquea non liberum, ſi experimentatores id ſerratum intra digitos conſtringentes una perſtans neq; ad ſe inuicem diſſolutum maiori particeps glutine præſtantius aſſerant.

Poſſe, Sanguinem mundificat Membra confortat & rectificat omnia, debilibus addit, ac proprias illorum uirtutes reſtituit, impinguat, & cum plurimum poſſit qualitate manifeſta in materiam à prædomino frigidam & humidam, conſequenter morbis quibuſcūq; pituitoſis confert, uelut Cephaleæ ſeu Emicraneæ, Immodicæ Vigiliæ, Intellectus Perturbationi, Defectui ac Amiſſioni Memorię

Melá coliæ, Vertigini, Epilepſię, Paraliſi facto ex ipſomet

Balneo & radicibus alteæ, Acori, Peoniæ, Brioniæ; cucumeris aſinini, liliorũ bulbis, ſemine lini, fenugręci, baccis lauri, camomilla, Melliolto, Saluia, Sticados, inteſtinis arietis pinguioribus, cõſimilibusue ante cenam, ac paralitico.

Suffumigato mẽbro, Dialtea demũ inũcto, oleo ſiſamino, amigdalarũ dulciũ, liliorũ, yreos, ac huiuſcemõi, canapꝑiq; cõuoluto, Electuario ex gẽmis cũ aromatib. uorato, uel ſimilib. Spaſmo ſeu cõtractiõi

Cataplaſmate appoſito ex ligni puluere horis duabus aq̃ ꝑbullito additis corticibus radicũ altee, Acoro, Brionia, Enulla cãpana, ac ꝑprijs denuo inſimul ferueſcẽtibus, & lapideo mortario cõtuſis. fluxibus Lachrimarũ ĩmodicis, Auditui obtuſo; Polipo cęteris ue nariũ Vlceribus Aqua ligni prima ablutis ĩſtrumẽto iniecta aliquo ac

Fomẽtatis, Linguę ſpaſmo ac Ranulę, Gingiuarũ imbecillitati Reumati Vlceribus, ac dẽtibus cõmotis, diſpnię, Phthiſi, Tabifico corpori ꝑbullito in aq̃ hordei ligno, Appetitui deiecto, inteſtinorũ Viſcerũ et Matricũ Profluuijs ac cãcro Mamillarũ & cuiuſcũq; mẽbri iniecta aq̃ calida ac applicita exterius. Hernię foris appoſito ut ſupra cataplaſmate Addito ĩ fine Armoniaco, Bdelio, Serapino Mucilagine Altę, Fenugręco, ſemine lini, Elephãtię, Varicibus, Iũcturarũ doloribus Podagrę Iſchyadicæ Arteticę ſuꝑiori addito emplaſtro iũctiſue Ermodactilis, ſimilibusq;, Facta prius euacuatione, ne principio Materię ad locum attracte morbi coniunctã adaugeãt cauſam, Scrophulis, Glãdulis, Nodis, Duriticbus, capiti humido.

Aqua etiam Ligni abluto, uel

Ducia percuſſo, Catarro, Stomacho flegmate plurimo leſo, ac timpaniti, vitia corrigit Epatis & ſplenis uelut hydropiſim dalutim, & Hipoſarcham, ac Tumores omnes, renes breui & Veſicam purgat, ſi ſuo vt infra utentur ellectuario, Lapidem frangit, & calculoſis horumue ulceribus ſingulariter prodeſt, Doloribus, ac reli-

quis neruorum, aliarumq; particularum Morbis, ac membris leſis à frigido cęteris, A propria autem forma ſeu uirtute, ut aiunt ſpecifica, occulte ſecūdo ac poſterius ſingulari uerum enim uero prærogatiua in Epidemicæ ac diabolicæ qualitatis diſpoſitionē, nam tubera, vulgo gummas reſoluit, & ad exituram ꝑuenientia maturat, aperit, Digerit, mundificat, cicatrizat, Harumq; & puſtularū exiccatarum ex eo per ſe cadentium ueſtigia remouet, ulcera & oſſiū corruptionem rectificat abſcindit & deſtruit, Vulnera cōſolidat, dolores quoſcūq; ſanat, neruos contractos & exiccatos mollificat, infrigidatos, & ab hoc morbo ſtupidos calefacit, Maraſmatos impinguat, Maleq; olentia os & corpora bonū redolēt odorem, Aſthma & prauos Squinātes reſoluit, Leproſis ac cutaneis qbuſcūq; īfectionibus, fiſtulis, ulceribus omnibuſq; prauiſſimis mirūmmodū ꝓdeſt ac ea Sanat, Cerebri tādē & quorūcūq; aliorū Mēbrorum uitia aufert, & ut uno cūcta perſtringā uerbo, Sinthomata cūa & accidētia quæcunq; à Malo egredientia Epidemico paulatim ſanat & tollit.

Aqua Ligni ſeu Decoctū Sero lactis ſimile urina mouet, Sudore, ac ſeceſſu, licet rarius, ſenſibiliter, qñq; uapore inſenſibili, Quo hāc potantes aerē frigidū conſtipātem obſtringentē ac ſuperioribus ſpatiōibus aduerſum quocūq; tpe ac frigidiore caueāt magis, Epati quoq; calido nō nocet nec ſtomacho aut pectori nō multū à tēperie elleuato eo maxime aq̄ decocta, q̄ ligni cōtunditur calor. Equo itaq; mō neq; ſimili fieda, ubi n. ꝓualet colera maiori aquę q̄titate, Minori ubi ſanguis, Parua ubi Atra bilis, Minima ubi pituita, ut qñq; Vino ꝑ Delicatioribus neq; id ipſum dimittere uolētibus ex Dioſcoride ac Mēbrorū uel morborū diuerſitate, Aqs quoq; ſtillatis, Simplicibus mēbris ac Morbis qbuſcunq; ꝓprijs, ac Cardo q̄pluri mū bñdicto ī fine, uel cōſimilibus, Velut Hydropiſi ex Pricipe. xiij. tertij. Nedum à potu uerum ab Aquę uiſu quantum poſſibile ꝓhibende, Ictericiæ, ac Lienis Tumoribus, Aut Huiuſcemodi ebullat,

Hoc fiendo pacto addito Vini Albi ætatis medię omnia fugientis uitia ſubtilis clari ex principe calefactis conferentis, Nec propter ea capitis efficientis dolorē, Si ex Galeno interiorū qnto Vinū Album & ponticum ſtomachum confortet, & caput minime ledat, coleram nigram calore ac humido temperantis ex Auerroe ſexto colliget, a tota ſpecie melancolicis reſiſtentis, neq; calefactis efficiētis, urinam prouocantis qua rubeam eijcit colerā, colore lucido ac puro, odore ſuaui, guſtu nec ſtiptico neq; amaro, nec dulci. Frigidioribus autē morbis prauis ac diuturnis obſtructionibus antiquiori pollentiori inciſione ac penetratione, Limaturę ligni tantūdem Aquæ decocto, neglecto, uelut ſupra ratione quacūq; diſſeruimus, cortice, calido, factaq; mixtura, nec aliter ferueant die naturali infuſione confecta collaturam pro Syrupo conſeruato, ac pro Prandij & Cenæ potu Medijs ue temporibus, Quibus ſi abborreat Alembico decoctum.

Stillatū Vini partibus cōmiſceatur equalibus, Aut ſecūdā Aquā Pauperes Vino pmiſceant à reliquis liquoribus penitus cōtinētes, ſi innata vini calore excitetur caliditas, Digeſtio celerior ac efficiatur uelocior Penetratio, humiditatibus reſiſtēti. Nā ex Abinzoar nec cibus nec Medicina uino priuetur unquam. Quo Meſue Reubarbarum uino mollit Delectabiliori, ex Galeno de experimentis pharmaco effecto naturæ amico magis, utpote penetrabiliori, ſpiritus uiuificante, imbecillem confortante uirtutem, Appetitum deiectum & Ventriculum egre concoquentem & auidius recepto. Dioſcorides enim quem mirumimmodum extollit Galenus. De medicinali materia Librum quintum plurimis ac infinitis pene Vinorū ex diuerſis ſimplicibus ac rebus alijs repletū edidit, Relicto Principe ſecūdo Canonis ex ypericon & ex Camedreo Vina conſtituēte, ac reliquis neotericis, Cuius præſentia putrefactioni cuicunq; ex

trinſece

trinſece reſiſtitur, ac eius præſidio ſudandi moleſtiam perpeti non coguntur ullo absq; incõmodo ad ſua peragẽda negocia aeri tutius ſe exponẽtes Egri. Verumenim ſatius flegmaticæ ac melancolicæ temperaturæ, frigidis inueteratiſue Morbis, etatibus, Regionibus tẽporibus, conſuetudinibus ac magis conueniet. Non autem Colericis ac ſanguineis, calido Epati, conſimili tẽpori, etati, ac Regioni, Ni Vinum proportionali conuenientiue ꝑmixtiõe rectius, ut ſupra confeceris, nam ventriculo imbecilli Vini parti uni Aquæ decocti partes quinq; admiſceto idemq; recenti Morbo, ut pro opportunitate ethereogeneoq; præternaturalium Diſpoſitionum genere decocti Aque ac Vini miſturam uariato. Vinum quoq; aluo ducet ſi Aqua decoxeris Pruna damaſcena decem, folicu'orum ſene, ac Polipodij, utriuſq; unciam mediam, uel conſimilia, Cuius potu epate calefacto nimis Baſilica uel Emorroydibus ſanguinem in fine curæ eijcito. Tubera, Nodi, Dolores, ac Membra affecta eo Epithimentur aſſidue. Et tunc carne mane ac ueſperi ueſceris.

Epidemici quoq; cum totius corporis Maraſmo, ac abſq; Epidemia oppillati, Carne conſumpti, Senij ethica laborantes Pulſu calorem in manum ſupra ipſum morantem ſucceſſiue nequaq̃ imprimente neq; a cibo duabus horis uel circa uniuerſali calore uelut Febri accidit Ethicæ Suſcitato maiori aquæ ſimplicis uel hordei portione addita ratione omni Aquæ Decoctum potabunt, & inde pinguescent, Exhibitis nihilominus boni alimenti pauci ſuperflui cibarijs reſtaurantibus ac humidum naturalem augentibus, Bibito inſuper uino hoc ipſum reſtaurãte ac humectante, attenta in quibuſcunq; conſuetudine ac corporis robore.

Lignum quoq; pluribus alijs exhibetur modis, ut pote.

Puluere ſubtiliſſimo ſetone cribellato ut ſupra, uel admodum. Boli exhibitis .ʒ.iiij. pro uice cum ſyrupis proprijs ad humo

E

rum diuerſitatem confectis.uel

Pillularum inſtar cum præfatis.3.iij.tam mane q̃ ſero, Aut.

Confectionis, ſeu

Ellectuarij more, uelut cum paſſulis lignum pro pectore, pro Renibus cum Agrimonia, quæ eſt uerum Eupatorium, ſyrupo de duabus radicibus, uel melle, & cum appropriatis ad reliqua mẽbra uiridius, Doſis eſt ℈.5.uſq; ad ℈.11.aſſumente ad ſudoris electio nem recte cooperto.aut

Flores, uel teneri arboris

Surculli zucaro conditi, aut horum ſuccis

Syrupi effecti: Alijs quoq; ad placitũ ingenijs, ut ex ligno

Stillata quoq; alembico Aqua licet admodum debilis propinari ualeat.

Vinum item fit Indicũ Aliter ac Tertio, Ligno prelimato uel teſſeratim conciſo uindemiarum tempore cum uuis diebus.xv. ad bulliendum poſito, quo poto multos ſanatos comperies:

Oleum ligno fruſtatim inciſo uaſe nouo fictili operculo punctim pertuſo cum recipienti ſuo igne feruenti fit ad papulas, exul cerationes, Tubera, Iuncturarum, Neruorum, & aliarum particu larum Dolores mirifice conferens,

Aqua autem oleo ſubſidens decoctionis loco cum ſyrupis pro prijs ſummoopere prodeſt.

Gummi ab accenſo profluit ligno ſubnigrum ſtatim decidens perdurum, ulceribus ſi copia haberi poſſet, & ab arbore ſciſſa ve lut Maſtix, Balſamus, ac aliud Gũmi recolligeretur, quamplurimum proficuum, Atq; veneni ac vnctionis ex argento uiuo, Suffumigij ex cinabaro, ſicut præcipitato: ut Infra diſſeremus, mirumImmodum correctiuum, quo languores delerentur plurimi.

Aqua Ligni fit hoc modo. Cap.ix.

R Ecipe Ligni ferrea lima raſpati, uel ſerrati, aut cultro fruſtatim ſciſſi unc.xviij. Infuſſi horis.xxiiij.in aq̃ electę Dulcis & limpidæ libris.xij.uaſe uitreo uel terreo uitreato nouo conſimili cooperculo, Addunt quidam ut delectabilior fiat mellis unc.vi. Sandalos nõnulli, Sene, & alia, licet abſq; illis reliquisue. Quę miſcentur Morborũ, Temporum, Etatis, ac temperamẽti diuerſitate, ſit laudabilior, poſtea lento igne uaſe cooperto ne Spuma exeat nequaq̃ ſua ualentiori uirtute dimouenda, cuius maximus ualor eſt & facultas, Nam vlcera, Tumores, Dolores, & puſtulas calida bis aut ter die etiam appoſita ſola, ac cum terebentina & oleo ypericon

Vnguẽto redacta, Sanat, ad duarũ tertiarũ cõſumptionẽ buliat,

Vel vaſe decoquatur dupplici ex Gal.viij.meth. meden.uitreo ſcilicet cum infuſione intra æneum aqua paleis plenum, quia ſi aliter calefiant olea eorũ corrumpitur uirtus, calide temperiei colericis & ſanguineis præſtantior, Dein decoctum infrigidatum diligentius colatũ in aliud uas conſimile transfundatur, & uſui reſeruetur.

Poſtea Aquæ tantundẽ ligno decocto buliat Pro ſecũda Aqua ad tertiæ partis conſumptionẽ, & ſi tuum ſit pro diuerſorum humorum prędominio, Egrorum natura, ac morborum diſſimilitudine, lignũ & Aquam modo addere ac qñ q; diminuere, ut.vij.qñq;.x.aliqñ libre.xij.quandoq;, ac.xiiij. ſint ad unum ſanandum neceſſarie, Ligni & ſi portio maior efficatiorem aquam reddet. Primę autem Aquæ tepidæ Sole, nam cũ boloarmeno, ac alijs ut ſupra primaria auferretur uirtus, ieiuno ſtomacho mane in aurora unc.vi.uel plures, quanto enim plus bibetur preſtantius erit ad egroti tollerantiã potato, ante cenam quoq;, ſed poſt cibum in cerebri Morbis, duabus horis bibatur ſimiliter, Secunda uini loco in cibationibus frigida, Intermedijs uero potetur calida, qua oculi & facies ad libitum

E ij

Preparatio ante Aquæ Potum. Cap.x.

SEcundum uarias peccantium humorum diſpoſitiones euacuatio completa neceſſaria erit, Minoratiuo imprimis, Digeſtiuis, ac eradicatiuo, Succeſſiue item eÿcientes ſanguinem ſi oporteat, Dieta ſuperiori ac reliquis infra diſſerendis, Rationabilis enim ac ſemper Sanctus Canon quacūq; cura diligentiſſime obſeruandus, Diuretica exhibere corpore plectorico & à commu moribus immundo ſuperfluis irrationabile, Mane Dein ſequentis aquam potet, duabus horis obdormiens pannis coopertus decenter, ſi ſudet calido linteolo abſtergatur. Mane enim ac ſero frictiones utiliſſime, ante cibum lente incedat, ſingulo die.iÿ. horis cum amicis letus ac bona ſpe ioco ac fabulis ſpatietur. Dein poſt aſſumptam Aquam.v.uel.vi.horis prandeat. Completa autem digeſtione.vÿ.uel octaua bora a prandio alteram bibat uſq; ad.xl.perſeuerans dies, ac plures, ſi maior fuerit ac morbus deterior, pannis ualatus ſudans ueluti mane, nihil tamen ſero comedens. Verum ex Hipocrate primi. xvÿ. Quibus ſemel aut bis aut amplius aut minus. Dandum uero eſt aliquid & tempori & Regioni etati & conſuetudini, Die uero.xv.uel prius pro ſuperfluitatum copia mane leuem potet medicinā, uidelicet ſyr.noſtrum cū decoctione, pillulas, uel alia Cap.vi.eligenda. Si uero aſſumptione aquæ.xx.diebus non ſudauerit, latere calefacto albo uino aſperſo ac pedum plantis ſuppoſito, uel fūmo mane ſingulo die quouſq; ſudet balneo ſubmergatur decoctiōis Aquæ cōmunis, camomillæ, Melliloti, Aneti, Yſopi ſicce, talibusue, egreſſus primā potato aquā & pānis calidis abſterſo corpore optime lecto circūtegatur calefacto. Poſt.xl.dies ut longiori dieta ac abſtinentia Humores colerici effecti facilius exeant, capiat Mitridati, uel Mirrhæ ſimplicis.3.i.pluries.quāuis ellectua

rium ligni bis diebus aſſumptum perpetuam ſanitatem efficiat. Et gummas licet maturas corrumpi non permittat, Bibat ouum ſorbile, uinum limphatum aqua ſimplici cocta, uel cum re ſtomachi confortatiua uelut coriandris aucta paulatim dieta uſq; ad naturalem uſum, quoniam ex philoſopho. Natura mutationes repentinas non tollerat; & ex Hipocrate ſecundum multum & repente euacuare aut replere falax eſt & omnino naturæ inimicum, paulatim uero certum. Poſt completum aquæ potum. xv. diebus confortetur ſtomachus & epar Aromatico roſeo, uel alio intus. Iecur & renes extra infrigidante Gal. ac reliquis cap. xiij. Digeſtiua, ellectuaria, pillulas, et cetera cap. vi. denuo quandoq; captantes.

Tempus ueris optimũ ex Hipocra. Quibus phlobotomia aut Pharmacia confert hos uere phlobotomare aut pharmaciam dare conuenit. Huic proximus Autumnus, Eſtas nimium calefacit, Hiems penetrationem impedit. Verum enim infinitos his ultimis temporibus optime ac candide ſaluti proprie reſtituimus teſte diui Geminiani D. Hierony. Reuerendo Plebano. Qui ab aſthmate prauiſſimo media hac eſtate Decocto Aquæ potato ſanus totam per urbem deambulat Pinguis ac craſſior effectus.

Locus ſit ab aere ac omni penitus humido & uento liber, igne accenſo Hieme preſertim & Autumno, non ut calefiat, cum tepidus eſſe debeat, ſed ne frigore inficiatur, cubile adſit, ut pannis optime uallatus quieſcens aqua omnibus membris diffundatur facilius, ac ſi forte ſudet hunc conſeruare ualeat.

Dieta & cibandi Modus tenuis. Ex Gale. multe cronicarum egritudinum ſubtiliante indigent dieta, qua multoties ſola epidemia deſiſteret nullo amplius pharmaco indigens, ſi ſex rerum non naturalium ceterarum temperies uelut apud egiptios ex Diodoro penes nos conſiſteret. Ea nihilominus ac Aquæ ligni potu ad uns

guem quicunq; ocius humores deſtruuntur praui. Verumtamen cum natura ſubitos nec tolleret motus. Primo die cõſueti cibi quartam partem relinquat. Secundo tertiam. Tertio dimidiam, poſtea ſingulo die contentetur biſcotti albi ad totius humidi conſumptionem, uel panis bene fermentati non ſaliti unc. vij. mane. iiij. ſero. iij. Et ſi panis limitata & Aquæ pondera cuilibet aſſignari nec poſſint. A conſuetudine tamen pro ſano medici arbitrio diminuenda. cũ biſcotto paſſularum unc. ij. comedat, uel ſeminis mellonũ confecti, uel Amigdalarum mũdatarum, quæ eſt media dieta. Nam tenuiſſima edent biſcotti unc. iiij. cum paſſularum unc. i. die mane ſemel, neq; mirum ſi paruo hoc nutrimento uirtute nec diminuta cronico eo uixerint Morbo, cum ex Hipocrate et Gal. tenuiſſime in diuturnis egritudinibus diete difficiles. Primum etenim Aquæ ligni Decoctum ſua ſpiſſiori corpulentia, ſero lactis, a quo butyrum extractũ non fuerit. Simile, ad conſumpti inſtar nutritiuum, Refectiuum, & confortatiuum, ejus ſubtilitate concoqui facile, Cibalis Medicina uel pharmacale Regimen nuncupandum, ac Secundũ Decoctũ & ſi non adeo pingue nutriunt q̃plurimum, ut ex Galeno morbũ alere non ualeat & ad uirtutis robur conſeruandum ſufficiat, concedunt multi pullorum paruorum carnes, perdicis, turdorum, uel Nemoris auium, Hedi, ac uituli elixas abſq;

Sale, cuius uſus niſi admodum perexiguus admittitur cum bilem acuat, ſanguinem adurat, ac natiua ſiccitate corporis humores arefaciat, eadem quo ratione acuta ac penetrantia facile, uelut Aromata, & maxime

Vinũ penetratiua ui meatus patefaciens, omnia ĩterdicantur, uel aſſas unc. iij. cum biſcotti unc. iiij. ſero nil comedentes, Quidã mane panis unc. iij. carnis unc. ij. ueſperi panis unc. ij. carnis unc. i. 5. edentes. uinum tamẽ dimittant ſemper ſi poſſibile ſit, Secundã bibentes

Aquam, concedunt quidam Dactilos, Poma, ac Pira ſub cineribus aſſata. tranſactis autem diebus pluribus uirtute debili zucari roſati parum edat, aut mellonis cōditi, cucurbitæ, ac ſimilium, Nos uero poſt primos. x. dies alternatis diebus uelut die Dominico Martis & Iouis pullæ medium admittimus aſſate, & uentre ſtiptico elixatæ, uel reliquorum carnes ut ſupra uſq; ad xl. dies. poſtea paulatim augeatur cibus, cauentes rurſum decem diebus omnino a crapula, a rebus crudis, & a

Coitu pſertim, uſq; quo priſtinū robur & habitū recuperauerit.

Diſpoſitio uero corporis quoniam natura ligni ac tenui dieta ſtiptica efficitur et exiccatur, ideo ſi poſt. v. uel. vi. Dies nō aſſellauerit, Enema fiat. ex. ij. uel Tertia Ligni Aqua ſimili modo uelut ſecūda fienda, cum oui uitello, zucari rubei unc. i. olei cōis unc. iij. ſalis panis. ʒ. ij. ac quando q; butyri unc. ij. uel cōmune, addita caſſia, Agarico, ſalegēma, uel quæ uideātur ſuperfluo conuenire humori, ſi id non operaretur limaturæ ligni crudi unc. ſ. uel decocti cum aqua prima uel iure boris. v. ante prandium ieiuno potato ſtomacho, Quo nequaq̄ operanti ſequenti denuo potetur die, & indubie operabitur, uel Terbentinam auellanæ quantitate aquis proprijs ablutam deglutiat, aut caſſiæ unc. i. ſ. uel pillulas de fumoterræ, electuaria, & quæ cap. vi. deſcripſimus.

Dolores cum his quæ cap. xvij. apparent reſoluemus.

Puſtulas uero Notata cap. xviij. ſanabunt.

Vlcera corrupta ſanas partes corrumpentia & alia ſolo obunguntur ligni oleo, ac ſpuma ut ſupra, uel deſiccato ſpumæ puluere Aſpergantur, aut albo crudo unguēto hoc camphorato linteolo illinuntur. Recipe ceruſæ, olei roſei, camphoræ an. q. ſuf. miſce, uel unguentis proprijs cap. xi. uiolentius.

Oſſa quandoq; ab ulceribus corrupta inſtrumentis aptis ſcal

pro, uel fricatorio, ac reliquis cap. xix. dimoueantur, Superficialis enim corruptio minima ut puta, alteratio uel denigratio Melle roſato tolletur.

Tubera uerumenim & reliqua ſinthomata rectius ſola aqua, & quecunq; ab hac extracta adeo perfecte ſanant, ut nullo uel per exiguo aliorum indigeant preſidio.

Tertius ſanandi Modus, Vnctio. Cap. xi.

CHirurgi Medicis Audatiores cauſticis primo puſtulas exurentes. Ne immenſo labore contangentes ſingulas toties admoto Medicamento faſtidirentur, Argentum addentes uiuum (cum abſq; illo nullū adipiſcerentur effectum) Vnguenta compoſuerūt. Et quemadmodum pro uaria humorum corruptione inualeſcente, uaria potamus Medicamenta. Ita quoq; exteriora uelut Vnguenta hec, Cerota, Suffitus, & Reliqua pari imponantur obſeruantia.

Inunctio autem iuncturarum quæ fit ex Argento uiuo ſaliua hominis iuuenis, calidæ complexionis, bone habitudinis, ſtomacho ieiuno mane uel ſero collecta. Qua ciarauli a ſerpentibus ueneno ſiſſimis demorſis ſugentes ſubueniunt, & qua celſus Papulas quotidie defricari precepit, quam & puerorum lichenibus adhibent greci, qua & noſtre muliercule circa puerorum mala ſananda nullam magis preſentaneam medicinam nouere, mortario marmoreo ac piſtillo ligneo fortiter terrendo. x. diebus continuis extincto, per mē ſem quieſcente, ac ſemel denuo ſingula hebdomada ſputo ſimili fortiter contrito, Mercurij ſiquidem ueneno ammoto tanta ui ac uiolenta iniuria uehementiſſimo ac incredibili motu intra ſtomachum, quod in ſummo corpore morbi eſt, compellēte, Inde ſurſum effumante ad cerebrum, unde exitum querente, Gula & ore, uia largiori ſputum abſq; intermiſſione deffluit omni protinus fetore

olentius

olentius, tanto contagio ut quicquid aluiſſet ſtatim Inquinaret ac polluerret, unde & labia ſic contracta ulcus trahunt, & Intus Buc‑ce uulnerantur, fetet omnis circa habitatio, ut perire morbo plures q̃ ſic leuari mallent, & maximo premio quadam eſtimatione Medici inunctos uiſere refugiant, atq; oris teneriores ulceret partes, fauces, linguam, & palatum intumeſcant ac gingiuæ, Duriores uero uelut dentes tingit, maculat, limoſos & fedos reddit, hos corrodit, ac decidere, uel uacillare cogit, & horum ligamenta relaxat, ſuffo‑cat, extra appoſitum uel potatum de ſimpliciũ facultatibus occidit Paraliſim, Tremoremq; adducit, Epilepſiã, & mortẽ, Membrorũ inflexus, auditui obeſt, oris Fetorem parit, uiſum obtenebrat, imo ex Dioſcoride, Fumus eius animalibus peſſimus ſenſum & uolun‑tarium motum deſtruit, colorem prauum ac Putridum os uulamq; reddit, & ex Pliny. xiiy. omniũ Venenum exiſtit, mentis alienationẽ facit, ni ori accuratius intendatur, Verumenim in principio infrigi‑dantium ac ſiſtentium collutione ac gargariſmo utendum non erit talem ſurſum euaporationem prohibentibus. Ne uenenoſi fumi in‑terius reuocati latiori uia reſolui prohibiti nobiliores particulas Cor & cerebrum repentes, eius tremores, ac freneſim inducant, uel ad guttur tranſlati egrum ſuffocent, obuiabimus his tamen le‑nientibus intus & extra caſſia. Manna, & ſimilibus, preſertim ore tenentes Alumen hinc inde uolutatum, Aut fruſtulũ uel auri puri denariũ, Aut decoctum. hoc lene cum Iuleb uiolato, Recipe hordei mundi ma. i. radicum bugloſſe, uiolarum, Paſſularum añ. m̃. 5. ſemi‑nis citoniorum. ʒ. i. bulliant ad crepaturam hordei, ut confortet & preſeruet oris partes omnes nobiliores à futuro nocumento refri‑geret ac fracturam prohibeat ad ignobiliores ſuperfluitatibus pro pulſis ſagaci, ut ſolet, ac perita uirtute naturæ, Saliua autem hoc modo rectificatum, & à ueneno purgatum Argentum uiuum In‑

Hoc fiendo pacto addito Vini Albi ætatis mediæ omnia fugientis uitia ſubtilis clari ex principe calefactis conferentis, Nec propter ea capitis efficientis dolorē, Si ex Galeno interiorū qūto Vinū Album & ponticum ſtomachum confortet, & caput minime ledat, coleram nigram calore ac humido temperantis ex Auerroe ſexto colliget, a tota ſpecie melancolicis reſiſtentis, neq; calefactis efficiētis, urinam prouocantis qua rubeam eijcit colerā, colore lucido ac puro, odore ſuaui, guſtu nec ſliptico neq; amaro, nec dulci. Frigidioribus autē morbis prauis ac diuturnis obſtructionibus antiquiori pollentiori inciſione ac penetratione, Limaturæ ligni tantūdem Aquæ decocto, neglecto, uelut ſupra ratione quacūq; diſſeruimus, cortice, calido, factaq; mixtura, nec aliter ferueant die naturali in fuſione confecta collaturam pro Syrupo conſeruato, ac pro Prandij & Cenæ potu Medijs ue temporibus, Quibus ſi abhorreat Alembico decoctum.

Stillatū Vini partibus cōmiſceatur equalibus, Aut ſecūdā Aquā. Pauperes Vino pmiſceant à reliquis liquoribus penitus cōtinētes, ſi innata vini calore excitetur caliditas, Digeſtio celerior ac efficiatur uelocior Penetratio, humiditatibus reſiſtēti. Nā ex Abinzoar nec cibus nec Medicina uino priuetur unquam. Quo Meſue Reubarbarum uino mollit Delectabiliori, ex Galeno de experimentis pharmaco effecto naturæ amico magis, utpote penetrabiliori, ſpiritus uiuificante, imbecillem confortante uirtutem, Appetitum deiectum & Ventriculum egre concoquentem & auidius recepto. Dioſcorides enim quem mirumimmodum extollit Galenus. De medicinali materia Librum quintum plurimis ac infinitis pene Vinorū ex diuerſis ſimplicibus ac rebus alijs repletū edidit, Relicto Principe ſecūdo Canonis ex ypericon & ex Gamedreo Vina conſtituēte, ac reliquis neotericis, Cuius præſentia putrefactioni cuicunq; ex

trinſece

trinſece reſiſtitur, ac eius præſidio ſudandi moleſtiam perpeti non coguntur ullo abſq; incōmodo ad ſua peragēda negocia aeri tutius ſe exponētes Egri. Verumenim ſatius flegmaticæ ac melancolicæ temperaturæ, frigidis inueteratiſue Morbis, etatibus, Regionibus tēporibus, conſuetudinibus ac magis conueniet. Non autem Colericis ac ſanguineis, calido Epati, conſimili tēpori, etati, ac Regioni, Ni Vinum proportionali conuenientiue ꝑmixtiōe rectius, ut ſupra confeceris, nam ventriculo imbecilli Vini parti uni Aquæ decocti partes quinq; admiſceto idemq; recenti Morbo, ut pro opportunitate ethereogeneoq; præternaturalium Diſpoſitionum genere decocti Aque ac Vini miſturam uariato. Vinum quoq; aluo ducet ſi Aqua decoxeris Pruna damaſcena decem, foliculorum ſene, ac Polipodij, utriuſq; unciam mediam, uel conſimilia, Cuius potu epate calefacto nimis Baſilica uel Emorroydibus ſanguinem in fine curæ eijcito. Tubera, Nodi, Dolores, ac Membra affecta eo Epithimentur aſſidue. Et tunc carne mane ac ueſperi ueſceris.

Epidemici quoq; cum totius corporis Maraſmo, ac abſq; Epidemia oppillati, Carne conſumpti, Senij ethica laborantes Pulſu calorem in manum ſupra ipſum morantem ſucceſſiue nequaq̄ imprimente neq; a cibo duabus horis uel circa uniuerſali calore uelut Febri accidit Ethicæ Suſcitato maiori aquæ ſimplicis uel hordei portione addita ratione omni Aquæ Decoctum potabunt, & inde pinguescent, Exhibitis nihilominus boni alimenti pauci ſuperflui cibarijs reſtaurantibus ac humidum naturalem augentibus, Bibito inſuper uino hoc ipſum reſtaurāte ac humectante, attenta in quibuſcunq; conſuetudine ac corporis robore.

Lignum quoq; pluribus alijs exhibetur modis, ut pote.

Puluere ſubtiliſſimo ſetone cribellato ut ſupra, uel admodum.

Boli exhibitis .3.iij. pro uice cum ſyrupis proprijs ad humo

rum diuerſitatem confectis.uel

Pillularum inſtar cum præfatis.ʒ.iij.tam mane q̄ ſero, Aut.

Confectionis,ſeu

Ellectuarij more,uelut cum paſſulis lignum pro pectore,pro Renibus cum Agrimonia,quæ eſt uerum Eupatorium, ſyrupo de duabus radicibus,uel melle,& cum appropriatis ad reliqua mēbra uiridius,Doſis eſt ℥.ſ.uſq; ad ℥.i.aſſumente ad ſudoris eiectio nem recte cooperto.aut

Flores,uel teneri arboris

Surculli zucaro conditi,aut horum ſuccis

Syrupi effecti: Alijs quoq; ad placitū ingenijs,ut ex ligno

Stillata quoq; alembico Aqua licet admodum debilis propi= nari ualeat.

Vinum item fit Indicū Aliter ac Tertio,Ligno prelimato uel teſſeratim conciſo uindemiarum tempore cum vuis diebus.xv. ad bulliendum poſito,quo poto multos ſanatos comperies:

Oleum ligno fruſtatim inciſo uaſe nouo fictili operculo pun= ctim pertuſo cum recipienti ſuo igne ferventi fit ad papulas, exul cerationes,Tubera,Iuncturarum,Neruorum,& aliarum particu larum Dolores mirifice conferens,

Aqua autem oleo ſubſidens decoctionis loco cum ſyrupis pro prijs ſummoopere prodeſt.

Gummi ab accenſo profluit ligno ſubnigrum ſtatim decidens perdurum,ulceribus ſi copia haberi poſſet, & ab arbore ſciſſa ve lut Maſtix, Balſamus,ac aliud Gūmi recolligeretur , quampluri= mum proficuum,Atq; veneni ac vnctionis ex argento uiuo , Suf= fumigij ex cinabaro , ſicut præcipitato : ut Infra diſſeremus , mi= rumImmodum correctiuum, quo languores delerentur plurimi.

Aqua Ligni fit hoc modo. Cap.ix.

REcipe Ligni ferrea lima raſpati, uel ſerrati,aut cultro
fruſtatim ſciſſi unc.xviij.Infuſſi horis.xxiiij.in aq̃ electę
Dulcis & limpidæ libris.xij.uaſe uitreo uel terreo uis
treato nouo conſimili cooperculo,Addunt quidam ut delectabilior
fiat mellis unc.vi.Sandalos nõnulli,Sene,& alia,licet abſq; illis reli
quisue.Quę miſcentur Morborũ,Temporum,Etatis,ac tempera
mẽti diuerſitate,ſit laudabilior,poſtea lento igne uaſe cooperto ne
Spuma exeat nequaq̃ ſua ualentiori uirtute dimouenda ,cuius
maximus ualor eſt & facultas, Nam vlcera,Tumores,Dolores,
& puſtulas calida bis aut ter die etiam appoſita ſola , ac cum tere
bentina & oleo ypericon

Vnguẽto redacta,Sanat,ad duarũ tertiarũ cõſumptionẽ buliat,
Vel vaſe decoquatur dupplici ex Gal.viij.meth. meden.uitreo
ſcilicet cum infuſione intra æneum aqua paleis plenum,quia ſi alis
ter calefiant olea eorũ corrumpitur uirtus,calide temperiei coleri
cis & ſanguineis præſtantior,Dein decoctum infrigidatum diligen
tius colatũ in aliud uas conſimile transfundatur,& uſui reſeruetur.

Poſtea Aquæ tantundẽ ligno decocto buliat Pro ſecũda Aqua
ad tertiæ partis conſumptionẽ,& ſi tuum ſit pro diuerſorum humo
rum prędominio, Egrorum natura, ac morborum diſſimilitudine,
lignũ & Aquam modo addere ac q̃nq; diminuere,ut.vij.q̃nq;.x.ali
q̃n libre.xij.quandoq;,ac.xiiij. ſint ad unum ſanandum neceſſarie,
Ligni & ſi portio maior efficatiorem aquam reddet.Primę autem
Aquæ tepidæ Sole,nam cũ boloarmeno,ac alijs ut ſupra primaria
auferretur uirtus,ieiuno ſtomacho mane in aurora unc.vi.uel plu
res,quanto enim plus bibetur preſta ntius erit ad egroti tollerantiã
potato,ante cenam quoq;,ſed poſt cibum in cerebri Morbis,duas
bus horis bibatur ſimiliter,Secunda u ini loco in cibationibus frigi
da,Intermedijs uero potetur calida,qua oculi & facies ad libitum

Colluantur.

Preparatio ante Aquæ Potum. Cap.x.

SEcundum uarias peccantium humorum diſpoſitiones euacuatio completa neceſſaria erit, Minoratiuo imprimis, Digeſtiuis, ac eradicatiuo, Succeſſiue item eycientes ſanguinem ſi oporteat, Dieta ſuperiori ac reliquis infra diſſerendis, Rationabilis enim ac ſemper Sanctus Canon quacũq; cura diligentiſſime obſeruandus, Diuretica exhibere corpore plectorico & à communioribus immundo ſuperfluis irrationabile, Mane Dein ſequentis aquam potet, duabus horis obdormiens pannis coopertus decenter, ſi ſudet calido linteolo abſtergatur. Mane enim ac ſero frictiones utiliſſime, ante cibum lente incedat, ſingulo die.iij. horis cum amicis letus ac bona ſpe ioco ac fabulis ſpatietur. Dein poſt aſſumptam Aquam.v.uel.vi.horis prandeat. Completa autem digeſtione.vij.uel octaua hora a prandio alteram bibat uſq; ad.xl.perſeuerans dies, ac plures, ſi maior fuerit ac morbus deterior, pannis uallatus ſudans ueluti mane; nihil tamen ſero comedens. Verum ex Hipocrate primi. xvij. Quibus ſemel aut bis aut amplius aut minus. Dandum uero eſt aliquid & tempori & Regioni etati & conſuetudini, Die uero.xv.uel prius pro ſuperfluitatum copia mane leuem potet medicinã, uidelicet ſyr.noſtrum cũ decoctione, pillulas, uel alia Cap.vi.eligenda. Si uero aſſumptione aquæ.xx.diebus non ſudauerit, latere calefacto albo uino aſperſo ac pedum plantis ſuppoſito, uel ſũmo mane ſingulo die quouſq; ſudet balneo ſubmergatur decoctiõis Aquæ cõmunis, camomillæ, Melliloti, Aneti, Yſopi ſicce, talibusue, egreſſus primã potato aquã & pãnis calidis abſterſo corpore optime lecto circũtegatur calefacto. Poſt.xl.dies ut longiori dieta ac abſtinentia Humores colerici effecti facilius exeant, capiat Mitridati, uel Mirrhæ ſimplicis.ʒ.i.pluries.quãuis ellectua

rium ligni his diebus aſſumptum perpetuam ſanitatem efficiat. Et gummas licet maturas corrumpi non permittat, Bibat ouum ſorbile, uinum limphatum aqua ſimplici cocta, uel cum re ſtomachi confortatiua uelut coriandris aucta paulatim dieta uſq; ad naturalem uſum, quoniam ex philoſopho. Natura mutationes repentinas non tollerat; & ex Hipocrate ſecundum multum & repente euacuare aut replere falax eſt & omnino naturæ inimicum, paulatim uero certum. Poſt completum aquæ potum. xv. diebus confortetur ſtomachus & epar Aromatico roſeo, uel alio intus. Iecur & renes extra infrigidante Gal. ac reliquis cap. xiiij. Digeſtiua, ellectuaria, pillulas, et cetera cap. vi. denuo quandoq; captantes.

Tempus ueris optimū ex Hipocra. Quibus phlobotomia aut Pharmacia confert hos uere phlobotomare aut pharmaciam dare conuenit. Huic proximus Autumnus, Eſtas nimium calefacit, Hiems penetrationem impedit. Verum enim infinitos his ultimis temporibus optime ac candide ſaluti proprie reſtituimus teſte diui Geminiani D. Hierony. Reuerendo Plebano. Qui ab aſthmate praeuiſſimo media hac eſtate Decocto Aquæ potato ſanus totam per urbem deambulat Pinguis ac craſſior effectus.

Locus ſit ab aere ac omni penitus humido & uento liber, igne accenſo Hieme preſertim & Autumno, non ut calefiat, cum tepidus eſſe debeat, ſed ne frigore inficiatur, cubile adſit, ut pannis optime uallatus quieſcens aqua omnibus membris diffundatur facilius, ac ſi forte ſudet hunc conſeruare ualeat.

Dieta & cibandi Modus tenuis. Ex Gale. multe cronicarum egritudinum ſubtiliante indigent dieta, qua multoties ſola epidemia deſiſteret nullo amplius pharmaco indigens, ſi ſex rerum non naturalium ceterarum temperies uelut apud egiptios ex Diodoro penes nos conſiſteret, Ea nihilominus ac Aquæ ligni potu ad unz

guem quicunq; ocius humores deſtruuntur praui. Verumtamen cum natura ſubitos nec tolleret motus. Primo die cōſueti cibi quartam partem relinquat. Secundo tertiam. Tertio dimidiam, poſtea ſingulo die contentetur biſcotti albi ad totius humidi conſumptionem, uel panis bene fermentati non ſaliti unc. vij. mane. iiij. ſero. iij. Et ſi panis limitata & Aquæ pondera cuilibet aſſignari nec poſſint. A conſuetudine tamen pro ſano medici arbitrio diminuenda. cū biſcotto paſſularum unc. ij. comedat, uel ſeminis mellonū confecti, uel Amigdalarum mūdatarum, quæ eſt media dieta. Nam tenuiſſima edent biſcotti unc. iiij. cum paſſularum unc. i. die mane ſemel, neq; mirum ſi paruo hoc nutrimento uirtute nec diminuta cronico eo uixerint Morbo, cum ex Hipocrate et Gal. tenuiſſime in diuturnis egritudinibus diete difficiles. Primum etenim Aquæ ligni Decoctum ſua ſpiſſiori corpulentia, ſero lactis, a quo butyrum extractū non fuerit. Simile, ad conſumpti inſtar nutritiuum, Refectiuum, & confortatiuum, eius ſubtilitate concoqui facile, Cibalis Medicina uel pharmacale Regimen nuncupandum, ac Secundū Decoctū & ſi non adeo pingue nutriunt q̄plurimum, ut ex Galeno morbū alere non ualeat & ad uirtutis robur conſeruandum ſufficiat, concedunt multi pullorum paruorum carnes, perdicis, turdorum, uel Nemoris auium, Hedi, ac uituli elixas abſq;

Sale, cuius uſus niſi admodum perexiguus admittitur cum bilem acuat, ſanguinem adurat, ac natiua ſiccitate corporis humores arefaciat, eadem quo ratione acuta ac penetrantia facile, uelut Aromata, & maxime

Vinū penetratiua ui meatus patefaciens, omnia īterdicantur, uel aſſas unc. iij. cum biſcotti unc. iiij. ſero nil comedentes, Quidā mane panis unc. iij. carnis unc. ij. ueſperi panis unc. ij. carnis unc. i. S. edentes. uinum tamē dimittant ſemper ſi poſſibile ſit, Secundā bibentes

Aquam, concedunt quidam Dactilos, Poma, ac Pira ſub cineribus aſſata. tranſactis autem diebus pluribus uirtute debili zucari roſati parum edat, aut mellonis cõditi, cucurbitæ, ac ſimilium, Nos uero poſt primos. x. dies alternatis diebus uelut die Dominico Martis & Iouis pullæ medium admittimus aſſate, & uentre ſtiptico elixatæ, uel reliquorum carnes ut ſupra uſq; ad xl. dies. poſtea paulatim augeatur cibus; cauentes rurſum decem diebus omnino a crapula, a rebus crudis, & a

Coitu p̃ſertim, uſq; quo priſtinũ robur & habitũ recupauerit.

Diſpoſitio uero corporis quoniam natura ligni ac tenui dieta ſtiptica efficitur et exiccatur, ideo ſi poſt. v. uel. vi. Dies nõ aſſellauerit, Enema fiat. ex. ij. uel Tertia Ligni Aqua ſimili modo uelut ſecũda fienda, cum oui uitello, zucari rubei unc. i. olei cõis unc. ij. ſalis panis. ʒ. ij. ac quandoq; butyri unc. ij. uel cõmune, addita caſſia, Agarico, ſalegẽma, uel quæ uideãtur ſuperfluo conuenire humori, ſi id non operaretur limaturæ ligni crudi unc. ſ. uel decocti cum aqua prima uel iure horis. v. ante prandium ieiuno potato ſtomacho, Quo nequaq̃ operanti ſequenti denuo potetur die, & indubie operabitur, uel Terbentinam auellanæ quantitate aquis proprijs ablutam deglutiat, aut caſſiæ unc. i. ſ. uel pillulas de fumoterræ, electuaria, & quæ cap. vi. deſcripſimus.

Dolores cum his quæ cap. xvij. apparent reſoluemus.

Puſtulas uero Notata cap. xviij. ſanabunt.

Vlcera corrupta ſanas partes corrumpentia & alia ſolo obunguntur ligni oleo, ac ſpuma ut ſupra, uel deſiccato ſpumæ puluere Aſpergantur, aut albo crudo unguẽto hoc camphorato linteolo illinuntur. Recipe ceruſæ, olei roſei, camphoræ an. q. ſuf. miſce, uel unguentis proprijs cap. xi. uiolentius.

Oſſa quandoq; ab ulceribus corrupta inſtrumentis aptis ſcal

pro, uel fricatorio, ac reliquis cap. xix. dimoueantur, Superficialis enim corruptio minima ut puta, alteratio uel denigratio Melle roſato tolletur.

Tubera uerumenim & reliqua ſinthomata rectius ſola aqua, & quecunq; ab hac extracta adeo perfecte ſanant, ut nullo uel per exiguo aliorum indigeant preſidio.

Tertius ſanandi Modus, Vnctio. Cap. xi.

CHirurgi Medicis Audatiores cauſticis primo puſtulas exurentes. Ne immenſo labore contangentes ſingulas toties admoto Medicamento faſtidirentur, Argentum addentes uiuum (cum abſq; illo nullũ adipiſcerentur effectum) Vnguenta compoſuerũt. Et quemadmodum pro uaria humorum corruptione inualeſcente, uaria potamus Medicamenta. Ita quoq; exteriora uelut Vnguenta hec, Cerota, Suffitus, & Reliqua pari imponantur obſeruantia.

Inunctio autem iuncturarum quæ fit ex Argento uiuo ſaliua hominis iuuenis, calidæ complexionis, bone habitudinis, ſtomacho ieiuno mane uel ſero collecta. Qua ciarauli a ſerpentibus uenenoſiſſimis demorſis ſugentes ſubueniunt, & qua celſus Papulas quotidie defricari precepit, quam & puerorum lichenibus adhibent greci, qua & noſtre muliercule circa puerorum mala ſananda nullam magis preſentaneam medicinam nouere, mortario marmoreo ac piſtillo ligneo fortiter terrendo. x. diebus continuis extincto, per mẽſem quieſcente, ac ſemel denuo ſingula hebdomada ſputo ſimili fortiter contrito, Mercurij ſiquidem uenenο ammoto tanta ui ac uiolenta iniuria uehementiſſimo ac incredibili motu intra ſtomachum, quod in ſummo corpore morbi eſt, compellẽte, Inde ſurſum effumante ad cerebrum, unde exitum querente, Gula & ore, uia largiori ſputum abſq; intermiſſione defluit omni protinus fetore

olentius

olentius, tanto contagio ut quicquid aluiſſet ſtatim Inquinaret ac polluerit, unde & labia ſic contracta ulcus trahunt, & Intus Bucce uulnerantur, fetet omnis circa habitatio, ut perire morbo plures q̃ ſic leuari mallent, & maximo premio quadam eſtimatione Medici inunctos uiſere refugiant, atq; oris teneriores ulceret partes, fauces, linguam, & palatum intumeſcant ac gingiuæ, Duriores uero uelut dentes tingit, maculat, limoſos & fedos reddit, hos corrodit, ac decidere, uel uacillare cogit, & horum ligamenta relaxat, ſuffocat, extra appoſitum uel potatum de ſimpliciũ facultatibus occidit Paraliſim, Tremoremq; adducit, Epilepſiã, & mortẽ, Membrorũ inflexus, auditui obeſt, oris Fetorem parit, uiſum obtenebrat, imo ex Dioſcoride, Fumus eius animalibus peſſimus ſenſum & uoluntarium motum deſtruit, colorem prauum ac Putridum os uulamq; reddit, & ex Pliny.xiiij.omniũ Venenum exiſtit, mentis alienationẽ facit, ni ori accuratius intendatur, Verumenim in principio infrigidantium ac ſiſtentium collutione ac gargariſmo utendum non erit talem ſurſum euaporationem prohibentibus. Ne uenenoſi fumi interius reuocati latiori uia reſolui prohibiti nobiliores particulas Cor & cerebrum repentes, eius tremores, ac freneſim inducant, uel ad guttur tranſlati egrum ſuffocent, obuiabimus his tamen lenientibus intus & extra caſſia. Manna, & ſimilibus, preſertim ore tenentes Alumen hinc inde uolutatum, Aut fruſtulũ uel auri puri denariũ, Aut decoctum hoc lene cum Iuleb uiolato, Recipe hordei mundi ma.i. radicum bugloſſe, uiolarum, Paſſularum añ.m̃.s.ſeminis citoniorum.ʒ.i. bulliant ad crepaturam hordei, ut confortet & preſeruet oris partes omnes nobiliores à futuro nocumento refrigeret ac fracturam prohibeat ad ignobiliores ſuperfluitatibus propulſis ſagaci, ut ſolet, ac perita uirtute naturæ, Saliua autem hoc modo rectificatum, & à ueneno purgatum Argentum uiuum In-

feſta hæc ſinthomata non adducit, nec os nec linguam neq; palatũ
aut guttur grauius ulcerat, exiccat aũt, reſoluit, abſtergit, ſubtiliat,
incidit parte aquea conſumpta ac terreſtri ſulphurea uigorata:

Aſſungia quoq; porcina uiolentius naturæ humanæ, cuius pin=
guedo preſtantiſſima foret, ni leſum timeremus, & pro qua poni=
tur amica, membra confortante, uias, formæ aſperitatem, & me=
dicinarum ſiccarum ſubſtantiam Vnctionem ingredientiũ lenien=
te ſubtiliato ac eius ingreſſu habilitato, hoc eius acuitate, nõ autem

Aqua uitæ abluta Alchimiſtarum inuẽto ac Proteruorum ſen
tentia, Hoc fienda pacto. Ponatur uinum nigerrimum ſubſtantia,
ac ſapore medium, nec Dulce nec Acidum cucurbita uitrea recta
uel curua communi, capello, ac recipiẽte recte unitis, & Vaſe eneo.
Balneo . ſ . Mariæ ad ignem ſtilletur: Qua diſtillatione diuiſorio
curuo, Pilla diuiſoria . flegmatis recipiente ac Aquæ inſimul con=
iunctis. Vel cucurbita Palmorum ſex oblongioris colli. Capello ac
recipiente ſecũdo eodem Balneo ſtillabit Aqua uitę Perfectiſſima
ac ſpiritus ille tranſmutatorum Sanctus, cum uenule capello com=
parere inceperint, ſignum flegma ſurſum conſcendiſſe. Quæ tunc
optima cẽſetur, ſi ea Pannus lineus madefactus ignæ comburatur,
uel ſupra oleum. (Quod eſt reliquarum Aquarum oppoſitum re=
ſederit) Remittenda preparata modo a tella ſua expurgata & ſe=
tone ſicut caſſia extracta mortario marmoreo tribus diebus conti
nuis fortiter contrita aqua frigida pura diluta, ſecundo roſea, ulti=
ma fumiterrea, Pro diuitibus ac delicatis, Macis, cinamomum, Ga
riofili, Grana paradiſi, roſe rubeæ, cortex citri, nux muſcata, aqua
fontis horis. xxiiij. infuſa in hac bulita addito demum muſco oleo
roſeo reſoluto ac ambra. His tribus eſſentiali omnium unguen=
torum materia ac Baſi, Saluia, ſticados, tyriaca, olibano, ſtorace
utraq;, camaleonta, Iua, betonica, Perforata, camedreos, radicibus

acori,mirrha,maſtice,lauri Baccis, & aqua uitæ. Calida autem ex paulo mercurij corroſiua uirtute,lithargirio utroq;,ſucco plantaginis,fumiterræ,bugloſſæ,boloarmeno,minio,corallis,cinere uitis,Plumbo uſto,ſcoria eius,rubigine ferri, camphora, cinabaro, ſale cõmuni ac uſto,& nitri,uiride eris,reſina pini, terbentina, ac cerusa correcto,In tuberibus addita Gallinæ,anatis, anſeris, ſuis, taxi,marmontani,aſini,muli,urſi,hominis, uel ungulæ bouis pinguedine ſuo calore & humido duricies ac tumores reſoluente,Mẽbra quoq; leſa confortante,Radicibus alteæ,acori,brioniæ,Fenugreco,ſemine lini,Licet etiam doloribus præſentibus Liliorũ alborum oleo,ſiſamino,Amigd.dulcium, ac magno affectu iunipereo, oliuarum antiquo,roſeo, camomillino,anetino,abietis,olibani,terbentinæ,ac baccarum lauri omnium optimo, maſticino, laudino, nardino,uel butyro menſe maio coacto,medulla cerui, ſepo Hircino,ac ceruino,melle roſato,unguento dialteæ, terreis uermibus oleo maceratis ac contuſis,radicibus enullæ,ebuli, ſquinanti, uino odorifero,euphorbio,& caſtoreo,aluenariorum cera tale unguentum diu ſuper locum conſeruante,ſerapino,galbano,& armoniaco in aceto diſſolutis,Addãtur & conſimilia confortantia Neruos,ac argenti malignitatem extinguentia, harũ enim Medicinarum auxilio ad debita transfunditur loca.

Butyro quoq;,ac limaciarũ ſucco,at nõ uis tante poterit extingui,

Vel impermixtum uaſe uitreo ſublimari,

Aut ex Zeber tertio. Patella uitrea uel lapidea fundi aceto q; fortiſſimo opertum ad eius euaporationem lento diuidi igne, & toties aceto collui terreitate ammiſſa donec calore efficiatur celeſti) Ante prandiũ horis.v.uel preſtantius ante cenam duabus, ungantur ſtrenuis manibus igni coram uel eſtuario aſſidue intenſius calido cubili clauſo cauentes ſemper à uentis & frigore,ac ex

Principe Ne ſtomachi & nobiliorũ membrorum partes inungan
tur. Inchoantes a iuncturis clauiculæ Pedum. Poſtea Genu, dein cu
bitorum poſtremo manuum, & quandoq; uirtute ualida, ac forti
inguinum, Ancharũ etiam, & ſpatularum, Spina, Ceruix, ex alys
ac Tubera. Nam ſi Cor ꝑ Arterias, Epar per uenas, Cerebrũ ꝑ
neruos toti colligetur corpori, ut quandoq; ulceris parui putredi
ne in quo notabilis arteriæ ramus ſit ſincopis fiat, ſi neruus ſpaſ
mus, & ſi uena febris. Cum autem in iuncturis arterie uene, ac ma
nifeſtentur nerui his totum quoq; corpus alterari neceſſe erit, Stu
pa dein calida canapina cooperiantur ac ligentur, hcriſq; duabus
eger ſudet, Laxus Gallinæ uel alterius carnis ius potet, perſeueran
tes ad materiæ uiroſæ ex ore manifeſtum exitum cum dolore ac
gingiuarũ inflationibus, ex Arnaldo enim de ſcabie breuiarÿ Secũ
do, Vnguento ſaracenico inungantur pedes a genibus inferius, ac ſu
pra tribus digitis bis in die flegmate incipiente reſolui ab inunctio
ne recede. Si uero multis ſputis fiat aſperitas & in gutture dolor,
Mel roſatum exhibe, Egro autem multum debili Zuccarum ro
ſeum, bugloſſatum, & conſimilia trade, Vel uſq; ad uentris fluxũ,
aut Sudorem, uel apparentem puſtularum aut dolorum diminutio
nem, Tumorumue reſolutionem, aut Vlcerũ concoctionem Ni
torem, incarnationem, & cutitionem, Factis inunctionibus diebus
quibuſdam manifeſto ac impedito magis ex ore fluxu ualida uir
tute Cõmunem uenam uel dexteram Baſilicã pro morbi cõmodo
flobothomato, Interungendo etiam proprio quodam propinato
pharmaco materias quaſcunq; ad os currere nequaq̃ permittente.
Verendũ eſt enim Ne poſtea eſthiomenentur & putrefiant ac par
tes oris lingua preſertim uelut ſepius contigit corrumpatur, Si ue
ro uelut quandoq; fit nil exeat ab ore, nec à uentre, ulla neq; appa
reat alteratio, aut manifeſta euacuatio, Heſitante medico de dierũ.

numero ac unguenti quanto, cum certa de his regula dari non ua-
leat, optimo medici iudicio ſubmittenda potius, quandoq; enim in-
terpollandum, quandoq; proſequendum putamus uſq; ad ſuperio-
rum apparitionem pro uirtutis robore, uel ad minus uſq; ad laſſi-
tudinem ſemiſincopalem, ſignũ uirtutem in materiam ac humorẽ
bonũ, quo intus ad ſeruatur calor, egiſſe, etiã ſi opporteat. ultra dies
quinq;. vij. ix. ac ẽt. xxx. exempli gratia uel pluribus inungere, Et qa
dentiũ & gingiuarũ dolore, ac oris inflammatione egri maſticando
comedere nõ poſſunt Panatella, ſeu contuſo, uel Iuſculo ordeaceo,
aut ouo iure diſſoluto, ac uino albo boni odoris paucifero, aut cum
equalibus cibandi erunt. Loca autem inuncta neq; abluito, nec ca-
miſiam neq; linteamina mutato uſq; ad perfectam oris ſalutem &
materiæ morbi euacuationem. Ni reſolutione nimia ſincopis con-
tingeret. Aut ſubita ac magna oris ulceratio prefocatiua, uel diſſin
teria, aut aliud, Stupis tunc enim ac unguento ammoto uino calido
ſimplici, uel camomilla, abſinthio, matricaria, roſmarino, ſquinan-
ti, ſanſuco, roſis, calamento, origano, Nuce cupreſſi, melle, ſale, alu-
mine, ſaluia, betonica, ſticados, & ſimilibus decocto, barbitonſoris
lixiuio, uel odorifero ad tertiæ partis conſumptionem uino iunctu-
re colluantur. Diuertunt enim retinenturue materie ne ad ſuperio
ra conſcendant. Atq; confortantur loci ne antecedentem materi-
am facile amplius admittant.

Vnguentũ autem fit hoc modo, Cuius exemplo uaria compo-
nentur additis ac mutatis correctiuis ad membrorum Morborum
& cauſarum diuerſitatem, Ne uno ſanare collyrio oculos uidere-
mur omnes.

Recipe Mercurij ſaliua extincti ut ſupra unc. v. minus ac plus
ſi opporteat uirtute fortiori & egritudine maligna, ac ſi patiens à
leui Vnctione non alteretur. Aſſungię porcinę preparatæ ut ſupra

unc.xiij.pinguedinis gallinæ unc.ij.olei Iuniperi unc.i.olibani, ſals uiæ,lithargirij,ceruſæ añ.ʒ.vij.aquæ uitæ unc.i.ſ. mercurius ſola aſſungia,ſi ſaliuam non habeas ac laborem recuſes,mortario for titer terrendo mortificetur,ſucceſſiue reliquis additis diu agitatis, & ad perfectam unguenti formam duobus & pluribus diebus,ut fermentetur,dimiſſis.

Quartus ſanandi modus,Cerotum. Cap.xij.

DE Arte Hipocrates Ars eſt quid nouũ inuenire quod optimum ſit.Hocq; eſſe ſapientiæ officium quæ imper fecta ſunt perficere.Cum autem hominũ quidã Phar maca omnia abhominentur , & quidam uiolentam Vnctionis uim ac Iniuriam perhorreant.Cerotum quoq; fit ſecurius, nobi lius ac delectabilius Vnctionis loco forma ſolida ſupra corium uel pannum lineum extenſum iuncturis omnibus ſuperioribus appli candum ac de tertio in tertium renouandum uſq; ad apparentem gingiua rum ac reliquorũ prefatorum ſignorũ apparitionem,Tu beribus quoq; apponitur,Vlceribus,ac Doloribus Vnctione quippe mitius at uirtutis unius, cui mercurius quoq; addi ac diminui pro uirtutis ac morbi robore poterit.Hoc pacto.

Recipe Pinguedinis porcinæ preparatæ ut ſupra,Mercurij ſa liua extincti añ ℔.ſ.incorporentur cum piſtello in mortario , po ſtea adde thuris unc.iij.lithargirij , ceruſæ añ.unc.i.Dein,Recipe ſerapini,armoniaci añ unc.iiij.reſinæ pini,terbentinæ añ.unc.v.diſ ſoluantur Aqua ardenti ad ignem ſoliditate aquiſita gutta frigido iacta lapidi dura ac frangibili, tepefactis baculo ſemper agitatis adde unguentum ad incorporationem,Dein ceræ unc.ij. ac ultimo lithargirij pul.unc.iij.agitare non dimittentes & fiet Magdaleon ſeruandus.Additis quãdoq; oleis camomillæ,anethi,nardini,crocei, laurini,liliorum,pinguedine uituli,uiperæ,euphorbio,Ranis uiuen

tibus, lumbricis uino dilutis, ſucco radicum ebulli, enulle, ſquinanti ſtiados, matricarie, uino albo odoriſero prebulitis, ſtorace ultimo liquida appoſita.

Poſt perfectam ex Vnctione, *uel* Ceroto *materiæ euacuatio-nem, linteaminibus ac ſudariis.* A *balneo continentes ne ſpargere-tur aut reſoluatur uirtus, ſicut mercurii fit medicamento, ſeu exilis ſpiritus, recidiuam ſepius incurreret, paucioribus diebus leuamine perſtantæ,* Imo *apopletici quidam & epileptici fiunt, eger optime abſtergatur.*

De Vnctionis, ac Ceroti accidentibus. Cap. xiii.

VLcera oris, palati, linguæ medicamenti iniuria, uel ex Gal. xxiii. tertii. a bilioſo humore excoriatio, ac gingiua-rum excarnatio, caliditas Gutturis maxima, linguæ & faucium inflatio uel dolor dentium denigratio uel relaxatio meden-tur imprimis aſſidua quibuſdam diebus oris collutione hordei aqua mediæ ebulitionis gargariſmo. Vlceribus cum calore additis dia-moron ex Gal. de compoſitione medicamẽtorum ad loca Sexto cu-ræ cõmunis omnium flegminantium oris particularum cum ſtoma-ticbis & orilibus pharmacis. Aut nucum ſucco quorumcunq; effi-cacissimo, uel uiolaceo ſyrupo calorem extinguente & confortan-te locum. Poſtea melle roſeo. Dein plantaginis cum hoc ipſo aqua, ac in principio & augumento Aqua buglosſæ, uiolarum, endiuiæ, & conſimilium zucaro ad inſtar luleb igne decocta, uel hoc decocto oris ulcera mundificante ac ſanante. Recipe ordei, roſarum rub. mirthilorum, ſaluiæ, foliorum oliuarum añ. m. i. uino decoquantur, ultimo addito oximelle, & aceto ſquillitico.

Dolore autem ingenti utere lacte ouino uel uaccino calido bu-tyro nequaq̃ extracto, nec deficiente genas & circunſtantes partes oleo roſeo inunge, butyro recenti mirabilius dolorem extinguente

ore contento. Quo acrius perſiſtente, ab ore materia inceſſanter fluente ſuper ſpatulas ac nates in primis abſq; conciſione ad diuertẽdum applicentur Cucurbite, & ſcarificentur poſtea, ſi oporteat. Dolore autem aucto ac magno oris tumore uel forſan eſtiomeno aut faciei putrefactione uirtute conſtante ad reuellendum Cephalicam uenam uel Cõmunem, aut Baſilicam, ſi à nimio epatis uitio foueretur morbus, flobothomato.

Animalium, Spiritualium, ac Naturalium membrorum nocumento ſuccurritur.

Sincopi, debili ac toto corpore laxo alimentis bonis illa ipſa corroborantibus uelut optimo Vino medio ac aromatico, ſicut maluatico uirtutem mirumimmodum reſolutam uiuificante, & cum bene redolentibus ex floribus ac plantis ac aliȷs ociſſime ex Gal. xi. ſecundi uirtutem reſtaurantibus uelut maluatico cum aqua & aceto roſeo, menta, maiorana, floribus & fructibus citri, apio, abſinthio, roſa, citonio, maciano, boloarmeno, ac terra ſigillata, aqua roſea & aceto conſperſis uel recentibus roſis nutritis bis rorata facie, Extremorum fricatione ac conſtrictione, cum

Epithimate cõmuni pãno coccineo infuſo ſub mamilla ſiniſtra ſepius applicito, additis ad libitum corallis, terra ſigillata, bolo armeno orientali, precioſis gemmis preparatis, & ſimilibus. Inungentes poſt epithimatis exiccationem hoc.

Vnguento glorioſius opitulanti. Recipe tyriacæ, uel mitridati electi. ʒ. ij. ſucci bugloſſe unc. ſ. olei roſei, nenupharini añ. ʒ. v. fragmentorum cordialium, coralorũ rubeorum añ. p. ʒ. ſ. additis reliquis ut ſupra, fient quoq; ex predictis

Saculi,

Mixturæ cordiales cum zucaro roſeo, boragineo, bugloſſeo, violato, fumiterreo, margaritis, ac ſuperioribus. Syrupo quoq; de

pomis,

pomis,lupullorum,endiuiæ,fumiterræ,capillorum veneris,bugloſſæ,aquis cicoreæ,ac prefatorum ſūmo mane potandi.

Ventris fluxū ſiſtes, ſi fuerit nimia uirtutis reſolutio, optimis alimentis,uino rubeo, aqua calibeata, uel ſtipticis decocta diluto, uētre oleo roſeo,ſeu mirtheo perunCto,cliſteri ex aqua ordei īmūdi ac binis oui uitellis lauatiuo, addito oleo roſeo,pinguediē Hirci, uel renum capræ,albedine oui,Inteſtinorum & capitis caſtrati iure, ac ſimilibus.Virtute conſtante nequaq̄ conſtringendus ab epidemico morbo infallaciſſime liberans.

Ventris obſtrictio tollitur enemate cōmuni,addito electuario lenitiuo,ac huiuſcemodi,uel illorum potu,ac pro uaria humorum diſpoſitione pillularum,ac reliquorum cap.vi.uoratu.

Vigiliarū inſtantijs uirtutem reſoluentibus ſubuenies odorato naribus & temporibus inunctis oleo uiolato,uel nenuphareo. Vnguento populeone,ſpongia narcoticorum decocto madefacta,ſemina papaueris albi confecta edentes,uel eius emulſionem contuſo aut panatella,lactucam conditam,ac huius ſalatutium. Aut hunc ſyrupum duabus horis à cena potantes.Recipe ſyru.de papauere, de nenuphare añ.ʒ.vij.aquarum nenupharis,lactucæ, camomillæ añ.unc.i. Miſce.

Pomū odorandū ac eo fricanda tempora.Recipe opij thebaici, croci,corticum mandragoræ añ.ʒ.i.ceræ albæ.ʒ.ij.Miſce.

Oris fluxui nimio infeſtanti proportionales pillule poſt cenam ſumptæ,& iuncturarum ſuperior collutio ſuauiter ſuccurrunt.

Hydropiſim quam ſepius incurrunt materia morbi huius maligna ex ore ad ſtomachū à quo ac inteſtinis ad epar per meſſeraicas confluente aufugient,uel epidemiæ relapſum, ſtomachum confortantes & epar Diarodon abbatis,uel aromatico roſeo, triaſandalis, diamuſco dulci,pliris arcoticon, letificante almanſoris, uel

Gal.rotulam vnam vel duas mane horis .iiij. ante prandium exhi-
bentes. Et extra epate hoc perlinito vnguento. Recipe infrigidan-
tis Gal. unc. ij. vnguenti ſandalini unc. i. miſce cum ſucco cicoreæ,
Supra renes. Recipe infrigidātis Gal. unc. ij. olei omphancini unc.
ſ. miſce, quorū ſimplicibus epithimata, cerota fient, & ſacculi, Le-
ui nihilominus ſemper euacuatione perutentes.

Membrorum autem reliquorū Nocumento vt pote Capitis,
coriandro vel diacori, Pectoris Iuſculo bordeaceo mane loco ſyru
pi prandio ac cena ſemper vltimo potato, penidijs, ac ſyrupo viola-
ceo, Membrorum exteriorum ſaluia & abſinthio vino decoctis
Iuncturis non multum humectandis collutis, granatorum cortici-
bus, ſticados, Ac Reliquis particulis ſuis proprijs ſimplicibus re-
cte ſuccurremus.

Quintus ſanandi modus, Suffumigium. Cap. xiiij.

SVffumigijs quoq; ex cinabaro conſimilis Vnctione uirtutis,
ſi eorum baſis argentum uiuum ſit, uiolentiſſimo medicami
ne, ex Gal. ſimp. facultatū. ix. ſtipticitate quadam ne materie
excernantur prohibente, ac ſeuiſſimo, ad Cerebri & principalium
membrorū conſolationem Bene redolentibus additis, ac Correcti
uis eius malignitati & morbi reſiſtentibus uelut mirrha, belzui,
ſtorace, olibano, xiloaloe, ſandalis, diptamo albo, tormentilla, gentia
na, ben albo ac rubeo, angelica, citri ſemine, acetoſæ, ozimi, doro-
nici, gariofilis, cinamomo, calamo aromatico, croco, ſandaraca,
Tyriaca, & pro Diuitibus muſco & ambra, Atq; adiuuantibus, ſi
cut auripigmento, & marcheſita, & ſi nec tutus ac fallaciſſimus
modus ſit, neq; abſq; primarum particularum nocumenti pauore,
Imo prauos epidemiæ complicatos, qui ſuffumigantur, incidunt
Morbos, uelut Athma, Tuſſim, Hydropiſim, & Maraſmū, ut ad-
miniſtrandum non ſit niſi inueteratis, uirtute forti ualde praua

egritudine in qua alia non contulerint remedia, & cum maximo aeris ac aliarum rerum non naturaliũ obſeruantia. Nam Conſumpti, Aſthmatici, Ethici, cum acuti uel calidi humoris predominio, Natura uel quouis modo debiles nequaq̃ ſuffumigandi.

Preparandi poſtea uelut Inungendi prepurgato paulatim corpore, ſanguine eiecto, epate ac ſtomacho confortato, cordi intus, & extra opitulantes non abſq; ratione ſi cætera non contulerint utemur, ex damaſceno enim ſatius eſt anceps experiri remedium q̃ nullum. Quo nonnulli etiam praua abuſi ſunt ſcabie. Egro itaq; in loco clauſo igne uel ſtupha calefacto, preaſſumptis aurora duobus ſorbilibus ouis & maluatici parum, uel ad cordis & ſtomachi confortationem ſyrupo acetoſitatis citri, de bugloſſa, roſeo, ſeu alio cum cordialibus Aquis, uel granatorum ſucco, Aut panis bucella in uino, ſiue media caponis Iuris ſcutela cum una perlarum aut aromatici roſati trazea, ſeu zucari roſei unc.i. duabus quieſcente horis, Dein ſub coopertorio pauione, aut conopeo reſpirationis priuatione ſuper ſcamnum nudo ſedente, intra poſito catino prunis pleno Hoc Suffumigium immitte.

Recipe cinabari pul. unc.ſ. mirrhæ, olibani añ.ʒ.i. ſtoracis ʒ.ſ. Miſce, recipienteq; toto corpore fumum pro uirtutis robore uſq; ad ſudorem.

Trociſci quoq;, ac Alia ex huiuſmodi ſic formantur. Recipe cinabari unc.i. Mirrhæ, xiloaloes, laudani, olibani, añ.ʒ.ij. galliæ muſcate. ℈.ij. Tyriacæ. ℈.i. Aquæ meliſſæ, uel ſtoracis liquide quá.ſuf. Miſce. Doſis eſt unc.ſ. Debiles autem neq; ſuffumigij odorem tollerantes caput uel faciem ſaltim, ne tamen fumus reſpiret extra conopeum teneant. Suffumigatione conſumpta, pannis coopertus per horam pro ſudoris complemento lectulum ingrediatur, attenta ſemper uirtute, ſuffumigio naturali diſſoluto calo

re egro indigenti mediam iuris caponis ſcutellam cum trazea, uel alia ut ſupra porrigito, & poſt horas.iiij.prandeto. Sic procedentes uſq; ad manifeſtũ materiæ ex ore fluxum, ac reliqua, uelut in Vnctione prediximus, ſigna, Sinthomatibus prauis, oris ulceribus, ſincopi, ac ceteris ſubuenientes, Egro autem quotidianam ſuffumigij adminiſtrationem nequaq̃ tollerante alternatim fiat de tertio.ſ. uel de quarta in quartam diem minori ſuffumigij quantitate, quæ etiam uirtute forti augeri poterit. Nam prima Doſi cõſumpta ſimilem igni proijce, Poſſemus etiam quãdoq; ſero Inungere Mane facto ſuffumigio pro uirtutis robore uel morbi prauitate, Quandoq; ab uno, Alias ab utroq; deſiſtere, Ac poſtea ad unum, Quandoq; ad utrunq; reuertimur.

Sextus ſanandi modus, Precipitatum. Cap.xv.

SI adeo Inualuerit Diabolicus Malus ĩſcnueritue ut nulla prediƈtarum Cura, Neq; uiolenta ui argenti uiui extra Vnƈtione, Ceroto, ac Suffitu introduƈta auferri ualeat, Cũ ad ultimas egritudines ex Hipocrate primi.vi.ultime curationes ſint potentes, Certumq; ſit ab eodem de Arte ualidiſſimum fortiſſimumue morbum fortioribus curari & tolli: &.ix.ac.x.Medẽ. methodo Egritudo quæ non habet præter unam uiam ad ſalutem licet cuilibet egrotanti ardua & difficilis ipſo tamẽ inuito oportet per illam etiam in omnibus caſibus tranſeat. Multoties enim Medicus rebus contra naturam patientis particulæ utitur ut bonam ualitudinem inducat. Ore ipſo ac intus Catapocia faƈta cũ cordialibus pro uelle ac morbi natura ex mercurio

Precipitato, aut Calcinato, uel Rubeo ſumito Puluere hoc fiendo paƈto.

Recipe Aquæ Partitionis auri ab argento, quæ ſic fiet. Recipe uitrioli romani.℔.i. aluminis rocchæ unc.ix.ſalis nitri.℔.5.

*ponantur cucurbita curua uitrea uel recta, capello, & recipi-
ente ad fornacis ignem contuſi, & ſtilabit, ℔.i. ʒ. Argenti ui-
ui. ℔. i. imponantur cucurbita parua uitrea, in olla poſita,
ne immediato ignis contactu frangatur, igne lento ac medio
quodam aucto fortiori, ut tota defluat aqua, dignoſcendum cum
non euaporet amplius. Si uero intus aliqua argenti portio uiui
remanſerit uel abijce, uel captia enea igni ad mercurij conſumptio
nem apponito, & habebis. Poſtea ſic*

*Pillulam confice. Recipe precipitati gra. v. plus uel minus.
Margaritarum, iacinthorum ℔. Terræ ſigillatæ, boliarmeni
orientalis añ. gra. iij. ſpecierum diamuſci gra. iij. miſce & deuo-
retur, ab egro lecto horis. v. ſe continente aurora deglutiendam.
Hac enim epidemiæ elidentur Dolores. Pituita & Atrabilis uo-
mitu nec non alui deiectu Reliquorumue humorum corruptio-
nes euaneſcent.*

Reliqui ſanandi modi, Inuenti, ac Futuri. Cap. xvi.

AN *autem alij Medendi modi adhuc comperti ſint, & de
nuo comperiri ualeant, uelut ex quatuor Viperarũ gene
ribus ad humores totidẽ Pharmaca, Sola Colloquinti
da maluatico, Abſinthiũ, uel Aloes, Reliqua ſimplicia, Syrupi di-
uerſi, Decocta, & Alia. Priſcorũ inuentis cõmoti & concitati ex
Hipocrate Noua pergrimus, Quiq; certaminibus ac culinis ſtudẽt
de priſca medicina ſemper aliquid inuenerunt. Verum enim deſcri
ptis Sex Sanandi Modis ex aſclepiade Epidemiam omnem tuto ce
leriter & ſemper iucunde curauimus.*

De Doloribus. Cap. xvij.

F*iunt quippe quibuſcunq; corporis particulis Dolores pro
humorum, ac membrorũ diuerſitate, ut pote Intenſi for-
tioribus medicamẽtis, remiſſioribus Mitiores dimouendi,*

Cũ aũt ex Gal. acutorũ primi. xxxiiij. Medicationes quatuor Dolo res reſoluãt, Euaporatio, Flebothomia, Solutio ſeu lenitio naturæ.

Medicinæ enim ex opio, Iuſquiamo, & mãdragora dolorẽ nõ re ſoluunt, ſed ſenſum ſtupefaciunt, idcirco niſi mortis diſcrimine por rigende. Morbi enĩ prauitate innatũ membrorũ calorem deſtruũt, ac frigore craſſiorem & reſolutionis materiã difficilioris reddunt.

Anodina uero abſq; dolore, ſcilicet ac horum Euaporationes calori naturali, quem parum excedunt, fere conſimilia mem bri confortantia uires, materiam coniunctam ſubtiliantia, reſo lutioni uel euaporationi cum dolorum extinctione preparantia con ferent, uelut oleum roſeum, camomillæ, aneti, trifolij, ſeminis lini, liliorum alborum, pulpa caſſiæ, & ſimilia. Humore craſſo pi tuitoſo ac uiſcoſo, adeps anatis, uituli, gallinę, dialtea, & huiuſmodi.

Emplaſtra quoq; ex predictorum floribus, herbis, ac mucila ginibus uelut ſeminis lini, fenugreci, radicũ alteę, Fomenta, ac Ce rota ex Gal. tertio techni, quandoq; materia frigida ac uiſcoſa multum ſticados addito,

Emplaſtrum reſoluens materia craſſa & frigida dolorem leniens. Recipe florum melliloti, roſarum rubearum añ. unc. i. ſaluiæ, abſinthij, ſticados añ. unc. ſ. farinæ ſeminis lini, fenugreci, hordei añ unc. i. ſ. Puluerizentur ſubtiliter, & Vino albo dulci fi at. Addi poterunt hermodactili, Mel, Furfur qui ſolus caldario calefactus ſacculo impoſitus pro pauperibus ualet, Sapa, Ab ſinthium quoq; lapidi ignito uino extincto calefactum, quibus

Fomenta fient uniformiter uino aromatico ſpongia infuſa & expreſſa continue applicanda, Additis materia digeſta demũ reſo lutiuis, uelut olibano, galbano, armoniaco, alueariorum luto, oleo olibani, maſticis, lauri, ſerapino, & ſimilibus. Vltimo rebelli humo re iuncturis collecto, nequeunte reſolui apponitur argẽtum uiuum

ut ſupra ſaliua preparatum. Operabimur autem uerius, ac tutius cum his quæ morbi cauſam remouent ſi oporteat, Flobothomia chirurgia ſecūdo, uel His quæ intus ſumpta naturæ ſolutionem efficiant, Electuarys, Pillulis, Hermodactilata, ac Conſimilibus capi. vi. tertio Medicæ artis inſtrumento.

Puſtularum Cura. Cap. xviij.

SI ex Gal. de Colera nigra natura ſanguinem mundare tentans excernat quod prauum quandoq; ad eam quæ foris ſuperficiem uelut criſi ſolerti iudicio. Quod uentoſarum applicatione fiet, ac Herbe ſtelle uulgo note ferculis, ſucco, ac crude aceto etiam paſſulato cōmixtione, Alysq;. Quo modo chirurgi rationabilius cauſticis primo Aqua ardenti forti, aut calcis, ſeu ad partiendum, ſiue argenti uiui, uel ſublimati, aut uiridis eris, Arſenici, uel aluminis, & ſimilium. Aut horum unguentis ſigillatim quacunq; parte corporis mane ac ſero, & canonice, ac quippe cauteria conſcientia ab apoſtolo dicta, inungent ac tangent, Dein cum ultra quatuor cauterij iuuamenta a Principe, quarta primi poſita. Ne. ſ. corruptio dilatetur, Membrum confortetur. Materia reſoluatur, Sanguis reſtringatur, A Neotericorū Iacobo parti Alia notentur. 4. Diuerſio, Interceptio, Eradicatio, Conſtrictio & corrugatio, qua in porris cutis facta ne ad eius ſuperficiē ſuperfluitates tranſmittat natura. Medicus Naturæ miniſter, impediet, & à ſanguinis depuratione conſiſtat. Verū ut horū prauæ etiam curę Obſtinatis, Negociatoribus, Amantibus. Et his qui nec minimo quoq; inſtanti uellent cum puſtulis uideri, nec neuo quoppiam, iotha, aut athomo annotari, ſubueniamus. Aqua qua tangentur connotetur: Recipe ſublimati. ℥ i. aquæ ardentis, roſeæ añ. unc. iij. buliant igne lento uaſe uitreo, aut uitreato ad ſublimati diſſolutionem.

Alia fortior. Recipe ſublimati, uiridis eris, añ. ℥ ii. aluminis rocche

ℨ.ſ. Aquarũ maris, roſe͡e, añ. unc.ij. buliant ad quartam partis con ſumptionem. Colaturæ addita aquæ partionis unc.i. Aqua enim ſe parationis addit ad libitum ac uirtutem minuit.

Vnguentũ expertum & ad Adulterũ ſcabiem probatiſſimum de tertio in tertium diem calidum ſero cum uadit dormitum inun gendum. Recipe Argenti uiui ſaliua extincti uel oleo laurino quã. ſuf. ℨ.ſ. uiridis eris. ℨ.i. ſublimati. ℨ.ij. terbentinæ, ceruſæ, añ. unc.i. pinguedinis porcinæ unc.ij. cere albe, ſtoracis liquide añ. unc.ſ. miſ ſce, trium dierum Doſis unc.i.

Minuetur eius ualida uirtus & Puerorum ulla abſq; noxa ſca biem propellet ac dealbabitur ceruſa ad placitum addita. Vti quoq; poteris Vnguentis quibus pulſus inungit Vulgus uelut Vnc ctionis cura ad perfectam ſalutem, Gingiuarum & oris alteratio ni ſuccurrentes, ſicut prediximus. Si uero ſublimati acuitate exco riatur Dolor, aut Excoriatio, uel Tumor butyro puſtulas inun ge, Vel Hordei aqua collue, aut Alijs extinguentibus, aut Dolorẽ cap.xvij. mitigantibus.

Paruule vero Puſtule acuta materia excorian'es ac acerbiſſi mos cruribus & circa ulcera inducentes Dolores hoc illinien tur Vnguento. Recipe unguenti roſei Meſue. Populeonis, de tu tia añ. unc.ſ. lithargirij argentei, Accatiæ añ. ℨ.i. ſucci ſolatri quan.ſuffi. Miſce, ac mortario plumbeo incorporentur perfecte, Ceruſa nihilominus ſola ac oleo roſeo, uel conſimilibus ſatius quandoq; perungentur.

Tubera Apoſtemata dura uulgo Gũmas Reſoluemus, Maturabimus, & Aperiemus. Cap.xix.

CVm autẽ principis ſententia, quarti tertia cap.ij. Apoſte mata Quatuor terminẽtur modis. Reſolutiõe Suppura tiõe laudabilius, Corruptiõe, & Induratione nec decẽter.

Reſoluuntur

Reſoluūtur q̄dem rectius Epidemici Tubera Morbi ac infalla citer Aquæ, uel Vini Decocto cap. x. Vnctione ac Reliq̄s cap. pro prio. Particularius tamē Mollientibus calidis ac primo ſiccis, uelut pinguedine gallinę, anatis, anſeris, oleo camomillę, liliorū, kerua, & ex ſerapione armoniaco mirabili licet ſatis calido, uel Ceroto cap. xij. Diaquilon paruo, ac gummeo, emplaſtro de Melliloto, medulla crurium Equi, uituli, porci, Vnguento mollitiuo omnium preſtantiſſimo, dialtea, terbentina, mercurio, butyro recenti, bdelio, galbano, mucilagine ſeminis lini, fenugreci, altcæ, lithargirio, His, ſi nec reſoluantur Medicus ex Hipocrate naturæ adiutor.

Maturatiuo hoc utatur emplaſtro. Recipe foliorum maluæ, uiolarum añ m̄. i. bulborum liliorū alborum nume. ij. radicū alteæ aqua p̄coctis, aſſungiæ porcinæ añ. unc. ij. butyri recentis, fenugreci añ. unc. ſ. olei liliorū, uiolarum añ. unc. i. ſ. cum aqua predicta fiat Cataplaſma calidū apponendum, addi poterit mucilago alteæ, fenugreci, ſeminis lini, borum farina, ac tritici, pinguedo gallinæ, cerui, reſina pini, terbentina, fermentum ficus pingues, diaquilon magnum. Vnguentum mollitiuum utrumq; per ſe ualidum ſeu mucilagineum. Radix brioniæ recens.

Fomenta quoq; ex quibus fient.

Aperiatur dein Maturum apoſtema ſagittela, uel alio inſtrumento incidente uillorum inceſſu preterquā in fronte, ac ſumine, alyſq; locis oppoſite aperiendis ex Principe tertia quarti. Verito autem inciſionis nocumento.

Cauterio

Actuali confortante forte dilecto magis gladiali utere.

Potentiali etiam quandoq; & ſi non ita tuto neceſſitate urgente familiari ac correcto ad foraminis quantitatem horis. vi. adaperiente, à iuncturis ac neruis membri operationem deſtruentibus

cauentes, hoc uelut bubonibus utere.

Recipe ſublimati. ℈.iij.ſ.minus ac plus ut ualentius cauteri-zet, opij gra.iij.minus ac plus ne grauiorem dolorem concitet, ac menſe quieſcere permiſſo, vnguenti populeonis.℥.i.ſ. lapidis ematitis gra.v. Miſce.

Quo ammoto, butyro & caulis folio eſcaræ caſum procura, Loco etiam Cauterij,

Oleo de uitriolo nulli in quocunq; opere pari mirabili abſq; dolore cauterizante Scrophulis ac Verrucis magnis eleuandis, præſertim hoc facto modo. Recipe uitrioli romani.℥.xx.aluminis roc-chæ, ſalis nitri añ.℥.xxiiij.puluerizentur & igne fornacis Alchimiſtarum ſecundum artem Cucurbita calcinentur curua ac igne au-cto recipiente habebis. Ad ſiſtendum autem ne noua dolore ad lo-cum materia currat ſecurius ſupra locum digitis.4.hoc

Defenſiuum appone. Recipe boliarmeni, ſanguinis draconis, accatiæ añ.unc.ſ.vnguenti plumbei unc.i. Albuminis ouorum, aceti añ.quan.ſuf.miſce, Addita quoq; campbora

Mortario fiet Vnguentum.

Vlcerum Cura. Cap.xx.

SI Vlceris Deſcriptio ſit continui ſolutio ex Principe quarta quarti tractatu.iij. à qua Pus reſudat & Sanies, Vlcera Diabolici Morbi contumacia Rebellia ex Gale.de curandis Morbis a Medicis græce cacoethe cæterorum prauitatem maligna ac qualitate peſſima occulta cōplectentia Curabimus attentis Methodi medendi quarto contra theſſallū radicalis curæ, atq; etiā accidentium Impedimentis,

Figura.ſ.circulari ad aliam reducenda.

Fiſtulari loco poſſibili abſq; particulæ patientis diſcrimine Cauterio, Nouacula, raræ & ſiccæ ſubſtātiæ Tenta, ſicut melego

rij,ſambuci,ſpongiæ preparatæ,radicis ariſtologię,Gentianæ, & Similium aperienda,ſin autem Vnguenta diſſoluta,ac Lotiones im ponentur ſiringa.

Saniei craſſitie digeſtiuis ui inciſiua ſubtiliata. Tenuitate cum calorem conſeruantibus ac uiſcoſis uelut glutinis incraſſata.

Frigiditas autem, Calor, & Reliquę qualitates quibus Corroſio, Mollificatio, Exiccatio ſequentur, & Alia, ſuis contrarijs qualitate Occulta proprijs ac expertis, uelut Vnguentis ex Argento uiuo ac pulueribus dimouentur.

Membri, cruris. ſ. natura Imbecillitate, Vuluæ, & Gutturis humiditatibus ſuperfluis calidis proportionalibus remotis, ac confortantibus, ex Hipocrate enī morbus ſuo dimouetur contrario ac ſimili ſalus adſeruatur.

Humiditas autem naturaliter ad membra fluens exiccantibus adimitur.

Mandantis quoq; membri nouas quotidie ſuperfluitates ad ulcera impedimentum uelut Epatis, aut Renum, Matricis, Cerebri Aliorum, ac Totius chacochimi Corporis his purgatis ac rectificatis tolletur, Vlceris cura ex Principe quarta quarti, ac primi quarta nequaq̄ pretermiſſa.

Ammota Oſtracoſa, Decolorata, uel Caloſa labiorū duritie Medicamine Acuto, Vnguentis & Aquis cap. xviij. uel inſtrumēto apto ex Gal. quarto meden. Metho. ad ſanam uſq; carnem excidenda, uel quādoq;, quod Theſſalus nequaquam nouit et maius eſt quippiam atq; artis egens medicamentis ſanare mollientibus.

Oſſium Corruptione ſeu Denigratione Medicamento Squamas, Fruſta, ac totam quantitatem relaxante, uel Cauterio ignito, Fricatorio, Scalpro, Lima, Tripano, aut Similibus pro membri neceſſitate ac corruptionis quanto, & Reliquis impedimentis

ſuis medicamentis dimouendis.

Puluis ſquammans oſſa ulcere quocunq; ſuperficie corrupta. Recipe radicum yreos, Ariſtologiæ an. ℥.i. centaureæ. ʒ.ij. corticis pini ʒ.ſ. Miſce, quo ac melle fiet. Vnguentum,

Oſſa quoq; ſquamat Aqua uitæ cum melle roſeo & calcanto adusto ma lefacto lichinio, Euphorbiũ ultimum, Vnguentum Egiptiacum, munita ſemper Defenſiuo cap. xix. carne, Remoto oſſe ad perfectam conſolidationem cum incarnantibus peruenies.

Vnguentũ Digeſtiuum ſanie cruda & craſſa licinio ac ulcere cooperiendo petia linienda pro mẽbri conditione ligato. Recipe terbentinę claræ unc. ſ. uitelli ouorum nume. i. Miſce. addito qñq; croco, butyro, unguento raſino, Baſilicone, Dialtea, Aſſungia porcina, oleo liliorũ, Aranciorũ ſucco, ac coacti, Mercurij portiuncula.

Sanie autem uirulenta ſubtili ac corroſiua. Recipe lithargirij oleo roſeo ad perfectam mixtionem agitati unc. ſ. terbentinæ lotæ unc. i. ſ. uitelli ouorum nume. i. Miſce, Quandoq; utere vnguento de plumbo, Aſſungia porcina, Aſtricti demum, Argento uiuo.

Mundificatiuis digeſtione perfecta ſanie bona albedine lenitate & equalitate dignoſcenda, pro ulcerum ac membrorum diuerſitate procedito.

Vnguentum quacunq; corporis parte Mundificatiuũ commune. Recipe Terbentinæ unc. i. Mellis roſei unc. ſ. farinæ hordei quan. ſuffi. miſce. Additur Maſtix, Mirrha, Olibanum, Communia auctorum Vlceribus capitis de Gummi ellemi, de Bethonica, de Materſilua, Aliorum Membrorum pro Particularum ac Vlcerum natura, Apoſtolorum Vlceribus putridis, ſordidis, prauis, & profundis uel Fiſtulis diſſolutum Vino Lixiuio Aceto uel quoppiam Appropriato, ſicut Egiptiacum Duriciei q̃ plurimum conferens. Caloſam ammouens carnem. Minus malignis prefatis mi

ſce o Baſilicon, Raſinum, Aureum, Calido uero ulceri unguentum de Tucia, de Ceruſa, cum camphora pro maiori inflammatione, & magiſtraliter ſucco ſolatri decoctum, de Plumbo, quandoq; de Minio, cum camphora, ac ſeinuicem mixtis intentionum diuerſitate.

Precipitato dein Puluere Rubeo cap. xv. a quibuſcũq; empericis applicito miraculoſius corroſionis domeſtica ui quadam abſq; dolore Mollis & ſuperfluæ carnis Exiccatiuo, Deambulantis Cancrenæ prohibitiuo, prauæ qualitatis occultæ Vlcerum Epidemici Morbi maxime remotiuo craſſæ Saniei duræ, Indigeſtæ, Tuberũ apertione cuiuſq; concoctiuo, cui Par non eſt, uſq; ad perfectam cutis generationem preſertim Virgæ, Aliorumq; locorum Putredine ac Sanie praua conſolidationem probibente, Fiſtulis quoque uino ſiringa proiecto. Aqua item partionis capi. eodem Verucas cuiuſcunq; loci remouente Ani preſertim, ac Vuluæ, Vlcera praua Deambulantia ac Gutturis Cauterio bis die tacto, roſea corrigenda aqua. Deſcribuntur demum a Neotericis Vnguenta pluriſma Epidemici mundificatiua Morbi prauam eius qualitatem occultam dimouentia, Duritiem diſſoluentia gummeam, optimam efficientia Saniem, Dolorem ſedantia, Carnemq; gignentia laudabilem ex maſtice, thuræ, colophonia, ceruſa, Argento uiuo aranciorũ extincto ſucco, oleo roſeo, aſſungia ſuina, mortario ac piſtello fienda. Vnguentum quoq; Raſinum, Lithargereum.

Damaſcenum ſic conſtituendum. Recipe unguenti raſini igne captia diſſoluti unc.i. ſ. uiridis eris. 3. ſ. agitata perfectius miſceto.

Cerotum de betonica unicuiq; capitis ac Epidemici ulceri mirabile, ac dein carnis generationem Cicatrizans, ad Maiorem Exiccationem vnguento addito de Minio, fit, Recipe terbentinæ, Reſinæ pini, olei roſei añ. unc. iij. ceræ unc. ij. ſ. Betonicæ, Mater-

ſiluæ añ.unc.iij.ſ.Infundantur tribus diebus herbe uino dulci, poſtea ſimul coquantur ad uini conſumptionem, colaturæ igni poſitæ addito Gũmi ellemi, Sarcocollæ, Olibani añ.unc.ſ. pro libra, Cæteris autem corporis Particulis optimum

Cerotum de Minio uſuale igne ſic fiendum. Recipe minij unc.iij lithargirij aurei unc.i.ceruſæ, olibani añ.unc.ſ. olei roſei, liliorum añ. ℔.ſ.ſepi hircini unc.i.ſ.addi poterit Bolus armenus, oppoponacum, camphora, cera alba, ſepum caſtrati, oleum laurinum, cõmune præſertim cruriũ ulceribus, ualet etiam oleum Mirthinum, ac Cerotum ex Mercurio cap.xij.

Aqua Vlcerum Gutturis, Palati, Gingiuarum, ac Labiorum bis die cotto radij ſummo madefacto contangendorum conſolidatiua fiet. Recipe Aluminis rocchæ. ʒ.ij. zuccari fini.ʒ.i. uiridis eris. ℈.ſ.aquarum plantaginis, roſarum añ.unc.ij.buliant conſumpto tertio, & cola.

Fortior ac Nobilior. Recipe Aquæ partionis unc.ſ. roſeæ unc.i.ſ. Miſce.

Alia ſeu Decoctũ gargarizandum gutturis ulceribus oris uel gingiuarum prauis tumores reſoluens, ac materiæ prohibens deſcenſum, Saniem mundificans, ac cicatrizans. Recipe Roſarum, Mirthilorũ, Arnagloſſę, Biſlinguæ, plantaginis, añ.ʒ.ij. Balauſtiarum, Gallarum añ. ℈.vij. Aluminis Rocchæ.ʒ.i.ſ. Aquarũ plantaginis.unc.viij.buliant conſumpto tertio, cola, ac vtere cum ſyrupo acetoſo, vel diamoron, aut melle roſeo, ac alijs ex proportione, Iungetur Berberis, Mirrha, Antimonium, Aqua plantaginis ferro igneo decies calibeata, Vinum ſtipticum nec Vinoſum.

Ad maiorem exiccationem Puluis. Recipe Tutię pręparatæ, terrę Sigillatę, Accatię, Corallorum rub.añ. ℈.i. Sanguinis Draconis, Thuris, Seminis plantaginis, Mirthillorum, añ. ℈.ſ. canula

vlceri inyciatur uel Inſuffletur fiſtulę.

Lotio ſeu Decoctum olla terrea Genitali mēbro, Vulug inflatę uel Vlceribus, Recipe Roſarum rub. foliorum Miribi, Corticum granatorū, Balauſtiarum, Tartari Albi, Aluminis Rocchæ, Hordei, Seminis Caulium, añ. Aquæ plantaginis, quantum ſuffi. Colaturę adde, Mellis roſei, unc. ij.

Fixurę autem uolis manuum ac pedum plantis cum dolore quādoq;, prępurgato corpore, hac Lotione colluātur, Recipe Maluę, fumiterrę, Hordei, añ. m. i. additur Altea, Cōſolida, Paritaria, Capillusuen Lapatium acutum, Nepite, Lupini, Viole, Mel, Elleboros vterq;, & conſimilia, poſtea Vngantur Vnctiōe Mercurij cap. xviij. uel Aquis ibidem ſortibus contangātur, Probabilius Butyro recenti noties Aqua Hordei, Violacea, aut fumiterrea abluto, uel iſto. Recipe. Albuminis ouorum numero. i. pinguedinis hirci. ʒ. ij. ſ. Sublimati, Aluminis combuſti añ. ℈. i. miſce mortario lapideo ac ligneo piſtello, Quo inflatione uel mordicatione quandoq; ſequente butyro recenti ſæpe perungantur. Id autem nec inflammat & mirabilius ad Vlcera vulgo

Bugantiæ pręualet, Recipe Olei roſei, Ceræ añ. unc. ij. ſepi Hircini. ʒ. vi. Succi rapæ, unc. iij. conſumpto bullant Succo.

Aqua Calcis Vlcerū ceſſat Dolor, Tumor reſidet, Vulnera emūdantur, & Calores ac miraculoſius Inflammationes arcētur, cum alioquin ſui caloris uehementia Incendat calx uiua, qua nihil efficatius, Aquam puteanam uel fluuialem uaſe nouo feruentius bulitam calci uiuę ſuperinfunde cupa lignea munda noua diſſolutæ quieſcere permiſſę, natante ſummo exempta Spuma, calcis medio limpidiſſimam aquam defunde, ac uſui repoſita ſpongia uel linteolo intincto Calida foueantur Vlcera, Sanies detergatur, Pro membri dein proportione liganda: Vt cum præfatis po-

ſtremo cicatrizentur Vlcera, ac Neotericorum Vnguento ex Raſineo, Damaſceno, Mercurio, Maſticæ, Cerusa, Litbargirio, ac oleo Mirthino compoſito.

Neq; ſilentio prætereunda Simplicia Duo Apud Dioſcoridem Climenon locis aquarum currentium exoriens ſtipite quadrato fabarum folijs dentatis ac arnagloſſe inſtar, Materſiluamq; uino madefactam tibiarum Vlceribus ac aliarum particularum opitulantia quamplurimum.

Cum rectius tamẽ antiquiſſima quoq; Vlcera ac nullo diutius medicamento curata.

Solo Mollitiuo melle liquefacto roſeo Imbutis licbinijs Mundificauerimus, genita

Conſolidauerimus carne, cum ſcire liceat tertio meden. metho. generandæ carnis materiam ſanguinem bonum eſſe opificem authoremq; naturã. Nam & cauo ulceri Caro quæ perijt reſtituatur oportet, ac Adiectorũ Calidi, Frigidi, Humidi, & Sicci Temperatura conſtantium, iuxta quorum Temperiem Opifice quoq; Ratione indigemus, Porro bis ita ſe habentibus nibil eſt præterea quod obſtet, idq; nullius externi Medicamento.

Et ſi abſq; melle eo tantum petijs cooperta Cicatrizauerimus, ac perfectę ſaluti, Rationabilius, His Quę Potantur, Velut Miraculoſo Aquæ Ligni uel Vini Decocto Reliquisue Superioribus à Morte certius ad Vitam recte optimeq; reſtituimus magno cũ decore complectius.

Delentur autem Maculæ. Cap. xxi.

SI Dijs ſupplicandum ſit ex Hipocrate de uictus ratione, Quod quidem Pium eſt Decorum Optimũq;, Ideo ammotis Puſtulis ac Tuberibus, Vlceribuſq; cicatrizatis Remanẽtes

deleantur

deleantur Maculæ

Hoc Linimento.

Recipe Criſtalli puri calcinati, ſucci fructuum penthaphilo-nis ſcilicet fragarum añ. quantum ſuffi. fiat Lutum maculis Illi-niendum.

Aliud. Recipe ceruſæ lotæ florum fabarum aqua, draga ganti añ. puluerizentur, & muliebri lacte Illiniantur cõmixta.

Modus Viuendi poſt curationem Sani. Cap. xxij.

EPidemici Morbi Baſi ac Minera Vniuerſis Humoribus vna permixtis Diabolica quadam operta prauitate diffi-culter Inſeparabilibus, Epatis adhuc nonnulla permanen-te Diſcraſia, Veteri indies creſcẽte, uel Noua ſuperueniẽte cauſa, plurium inſtar prauorum iecoris Morborum, Hydropis potiſſi-mum, icteri, ac ſimilium, ut eo laborantes ſepius poſt Salutem ac totalem ſinthomatum apparentem remotionem, menſibus & an-nis, tum ſubiecti diſpoſitione, tum quoq; regimine prauo deterius re cidiuauerint. Ne igitur denuo in Epidemiam relabantur, duo-bus annis continuis.

Primo ſex rerum non naturalium Regimine ſicuti præſcripſi mus utãtur. Infectorũ Coitum, Contactum pręſertum, Dormitio nem, ac Continuam Conuerſationem refugientes, ante atq; poſt Concubitum Membrum Virile & Vuluam uino calido uel aceto, ut ſupra cap. v. colluentes.

Secundo Membra non modo Interiora uerũ etiam Exteriora potiſſimum Dolores. Apoſtemata, Vlcera, ac Reliqua perpeſſa, confortato, Intus Epar huius ſemper minera Morbi, à quo tota tranſmittitur Occaſio. Inſeruiẽtemq; illi Stomachum cum Diaro

don abbatis, ac cap. xiij. Reliquis, uel Alteram, Qua Iecinoris foꝫ ueatur Nocumētum, Particulam, uelut Splenē, Renes, & Cętera, Ac Mulierum Menſtrui ſanguinis retentione nimiaue effuſione Matrices, ex Hipocrate menſtruis pluribus euenientibus & non ueñientibus à matrice accidunt Egritudines. Vnguentis ab extra ac Reliquis cap. prenotatis eodem.

Tertio propria utatur Euacuatione pro patientis uirtute, uel Confectione bamecb, Pillulis, ac cap. vi. Reliquis. Semelq; hebdo mada ſaltim digitis uel penæ in ore appoſitione, aut familiari aqua tepida ac ſyrupo acetoſo, uel alio abſq; egroti diſcrimine prouoce: tur Vomitus propriam morbi educens materiam, atq; à iunctura rum doloribus, quos mitigat, preſeruans, Imo diuertens, quandoq; Solus ſanat, Hieme, ſi Autumno, uel Eſtate tota, ſi Vere Cura ex pedita fuerit, Vere ſiquidem & autumno ſemper ex Hipocrate. cap. x. Egrum Euacuatione, & Vniuerſali Pharmaco, ac ſuis Dige rentibus Curato.

Impreſſorum Mende Hæ Lector Aduertantur, Nam Pagina iiij. Columna. xxviij. pro infecte Legito infecti. Et linea. xxix. pro Complectantur Complectatur. Carta. vi. à tergo Colum na. v. Altero uerumenim. Pagina. viij. linea prima, trina cum. Carta. xi. Columna. v. Ventoſis profundior applicari quoq;, opportune, Pagina. xvi. linea. x. Atq; Limaturę. Carta. xx. Co lumna. xxiiij. pro Corrumpenia Corrumpentia. Carta. xxv. à tergo Columna. xxviij. pro Athma Aſthma.

Puncta autem nec ſuo loco ſita, Superflua, & Quę defecerint pro Sententia Diiudicato. Salue.